

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
Навчально-науковий інститут деревообробних технологій і дизайну

Кафедра дизайну

**ПРИШЛЯК
ВІКТОР ЄВГЕНІЙОВИЧ**

УДК 72.012.8-021.311

Кваліфікаційна робота магістерського рівня вищої освіти
**Інклюзивний підхід в дизайні інтер'єру: забезпечення
доступності та комфорту**

**An inclusive approach in interior design:
ensuring accessibility and comfort**

спеціальність 022 «Дизайн»
галузь знань 02 «Культура і мистецтво»

Науковий керівник:
доктор педагогічних наук,
професор Швець О.А.

Рецензент: професор, канд. мист. Стурмицький Р.О.
(звання, посада, прізвище та ініціали, підпис)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
Навчально-науковий інститут деревообробних технологій і дизайну

Кафедра _____ дизайну
Другий рівень вищої освіти _____ магістр
Спеціальність _____ 022 «Дизайн»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри
д. пед. н., проф. Прусак В.Ф.

“ _____ ” _____ 2024 р.

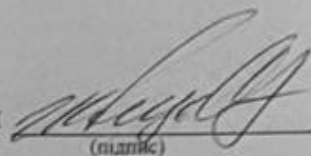
ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

- Тришківку Віктору Євгенійовичу
(прізвище, ім'я, по-батькові)
1. Тема роботи Інклюзивний підхід у дизайні інтер'єру. Забезпечення доступності і комфорту
- Науковий керівник роботи док. пед. наук проф. Мисир О.А
- Затверджені наказом університету № С-428 від 01 липня 2024 року.
2. Термін подання кваліфікаційної роботи до захисту 20.12.2024
3. Вихідні дані роботи Методи дослідження території архітектурної бази, нормативна база, вимоги будівництва зовнішніх і внутрішніх просторів і конструктивних елементів інтер'єру
4. Зміст теоретичної частини (розділи, які потрібно розробити) розділ 1. Територіальний архітектурний базис і методи дослідження розділ 2. Теоретико-методологічні засади інклюзивного дизайну розділ 3. Практичні аспекти інклюзивного дизайну розділ 4. Мерехетство розвитку інклюзивного дизайну

5. Перелік практичної частини (графічний матеріал) ілюстрації
щодо факторів, практична графічна
частина, зроблені заклади, графі-
чні таблиці, інтер'єри і мебелі

6. Дата видачі завдання 22 вересня 2024 р.

Науковий керівник роботи

(підпис)

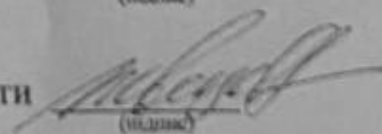
КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Інформаційний пошук.	вересень	
2	Формування зібраного матеріалу та визначення головних складових	вересень-жовтень	
3	Написання вступу.	жовтень	
4	Написання основної частини та перед проєктний пошук.	жовтень-листопад	
5	Написання висновків, оформлення списку використаних джерел та додатків.	листопад-грудень	
6	Оформлення рукопису кваліфікаційної роботи, перевірка на антиплагіат теоретичної частини. Виконання практичної частини.	грудень	
7	Рецензування, оформлення презентації та захист.	грудень	

Здобувач РВО «Магістр»

(підпис)

Науковий керівник роботи

(підпис)

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ІСТОРИОГРАФІЯ, ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА І МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ	10
1.1. Стан проблеми, аналіз джерел дослідження	10
1.2. Термінологічний апарат	12
1.3. Методика дослідження	15
Висновки до розділу 1	17
РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИКО МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ІНКЛЮЗИВНОГО ДИЗАЙНУ.....	19
2.1. Поняття та сутність інклюзивного дизайну.....	19
2.2. Еволюція інклюзивного підходу в архітектурі та дизайні інтер'єру.....	22
2.3. Міжнародні стандарти та нормативні акти щодо доступності та інклюзії.....	24
Висновки до розділу 2	27
РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ІНКЛЮЗИВНОГО ДИЗАЙНУ.....	29
3.1. Розробка безбар'єрного середовища для людей з різними потребами. Важливість адаптації житлового простору під потреби різних категорій користувачів.....	29
3.2. Використання адаптивних технологій та інновацій в інклюзивному дизайні.....	30
3.3. Ергономіка та комфорт у проектуванні інклюзивних просторів.....	34
3.4. Матеріали, кольори та текстури як важливі елементи інклюзивного дизайну.....	37
3.5. Приклади успішних проектів інтер'єру з елементами інклюзії. Досвід застосування інклюзивного дизайну в громадських та житлових приміщеннях.....	39
3.6. Оцінка впливу інклюзивного дизайну на якість життя користувачів.....	51

Висновки до розділу 3	53
РОЗДІЛ 4. РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНКЛЮЗИВНОГО ДИЗАЙНУ.....	56
4.1. Стратегії впровадження інклюзивного підходу у міське середовище.....	58
4.2. Перспективи розвитку інклюзивного дизайну в Україні та світі.....	60
4.3.Взаємодія інклюзивного дизайну з сучасними архітектурними та технологічними тенденціями	60
4.4. Авторська пропозиція дизайну інтер'єру національного реабілітаційного центру «НЕЗЛАМНІ» (UNBROKEN), м. Львів, вул. Гетьмана Мазепи, 25....	61
Висновки до розділу 4	81
ВИСНОВКИ.....	84
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	86
ДОДАТКИ.....	94
Анотація.....	131

ВСТУП

Актуальність дослідження. У сучасному світі питання доступності та комфорту є ключовими аспектами розвитку суспільства. Інклюзивний підхід до дизайну інтер'єру, що враховує потреби всіх користувачів незалежно від їхніх фізичних можливостей, набуває дедалі більшого значення (Clarkson, 2003). За допомогою інклюзивного дизайну можна забезпечити комфорт для людей з інвалідністю, літніх осіб, батьків із малолітніми дітьми та інших категорій користувачів (Steinfeld & Maisel, 2012).

Ратифікація Україною Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю визначила забезпечення доступності як один із пріоритетів державної політики (UN, 2006). Однак більшість громадських і житлових приміщень в Україні не відповідають стандартам доступності, що вимагає розробки ефективних рішень (Fogt, 2015).

Інклюзивний підхід не лише сприяє інтеграції вразливих груп населення, але й забезпечує довгострокову економічну вигоду завдяки універсальності рішень (Imrie, 2012). У контексті глобальних соціальних змін ця тема є актуальною як для України, так і для міжнародної спільноти.

Мета дослідження полягає в дослідженні інклюзивного підходу в дизайні інтер'єру, визначення його основних принципів, аналізі практичних прикладів реалізації та розробці рекомендацій для забезпечення доступності та комфорту.

Завдання дослідження:

- вивчити теоретичні основи інклюзивного дизайну;
- проаналізувати нормативні вимоги і стандарти доступності;
- дослідити реалізовані проекти із використанням інклюзивного підходу;
- розробити практичні рекомендації для проектування інтер'єрів.

Об'єкт дослідження — дизайн інтер'єрів громадських і житлових приміщень.

Предмет дослідження — принципи, методи та засоби інклюзивного дизайну.

Методи дослідження включають: аналіз літератури та нормативних документів; вивчення наукових праць, статей і стандартів для визначення основних принципів інклюзивного дизайну; систематизацію та узагальнення інформації. Було здійснено організацію та аналіз зібраних даних про сучасний стан проблеми, інноваційні рішення та підходи до створення доступних інтер'єрів. Проведено огляд реалізованих проєктів, а також вивчено існуючі приклади інклюзивних інтер'єрів в Україні та за кордоном для визначення їхніх сильних і слабких сторін. Досліджено громадські та житлові приміщення на предмет їхньої доступності для людей із різними потребами. Проведено опитування серед користувачів та дизайнерів для виявлення основних проблем і побажань щодо інклюзивного дизайну. Розроблено візуалізації інтер'єрів, адаптованих до принципів універсального дизайну. Запропоновані рішення були протестовані в реальних умовах для оцінки їхньої ефективності та відповідності потребам користувачів. Здійснено порівняння українського та міжнародного досвіду впровадження інклюзивного дизайну.

Предмет, мета та методи дослідження визначають структурований підхід до розробки рекомендацій щодо інклюзивного дизайну інтер'єру, що дозволить забезпечити комфорт і доступність для всіх категорій користувачів.

Теоретично-інформаційну базу дослідження склали праці таких науковців, як Джон Кларксон (John Clarkson), який основну увагу приділяв забезпеченню доступності для людей із фізичними та когнітивними обмеженнями; Едвард Штайнфельд (Edward Steinfeld), у своїх працях зосереджувався на створенні архітектурних просторів, що враховують потреби людей різного віку та здібностей; Ганнес Фогт (Hannes Fogt), який досліджував ергономіку в інтер'єрі з акцентом на доступність для людей із

фізичними обмеженнями; Рут Мейцнер (Ruth Maceiner), яка вивчала використання кольорів, текстур і матеріалів у створенні інклюзивного середовища; Ліза Стоктон (Lisa Stockton), яка у своїх працях зосередилася на інноваціях у технологіях адаптивного дизайну; Крістін Аймарі (Christine Imrie), яка займалася питаннями доступності в міських середовищах і зв'язком між інтер'єрами та зовнішнім простором;

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів полягає у пропозиції нового погляду на інклюзивний підхід у дизайні інтер'єру, який поєднує архітектурні та дизайнерські рішення із застосуванням адаптивних технологій. Розширення поняття інклюзивності в дизайні, враховуючи досвід реабілітаційних, громадських та житлових просторів у контексті наслідків повномасштабної війни. У дослідженні аналізується вплив смарт-технологій на забезпечення безбар'єрності та комфорту у громадських і житлових приміщеннях в Україні. Виявлено оптимальні рішення для адаптації простору відповідно до потреб різних категорій користувачів. Створено систему практичних рекомендацій для інклюзивного дизайну, які можна застосувати у реальних проектах національних реабілітаційних центрів. Представлені в роботі рішення можуть бути застосовані під час проектування громадських і житлових приміщень, зокрема реабілітаційних центрів. Розроблені рекомендації дозволяють враховувати потреби людей з різними видами інвалідності та інших користувачів. Результати дослідження сприятимуть створенню нормативно-правової бази щодо доступності інтер'єрів в Україні. Отримані дані можуть бути використані у програмах безбар'єрності та інклюзивності на національному рівні. Матеріали роботи можуть бути включені в навчальні програми з дизайну інтер'єру, архітектури, урбаністики, реабілітології та суміжних галузей. Практичне застосування дослідження підвищить якість життя осіб із обмеженими можливостями, сприятиме їх соціальній інтеграції та комфортному використанню простору.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дипломної магістерської роботи обговорювались на 76-й науково-практичній конференції студентів, аспірантів та слухачів Малої лісової академії НЛТУ України, тема доповіді «Використання натуральної деревини і композитних матеріалів на її основі в інклюзивних інтер'єрах». Подані до опублікування тези доповіді в науковому збірнику «Матеріали 76-ї науково-технічної конференції студентів, аспірантів та слухачів Малої лісової академії НЛТУ України. — Львів: Видавництво НЛТУ України, 2024 р. Впродовж жовтня 2022 — березня 2023 працював спільно з архітектурною компанією АВМК над дизайном дизайну інтер'єру національного реабілітаційного центру «НЕЗЛАМНІ» (UNBROKEN), м. Львів, вул. Гетьмана Мазепи, 25. У рамках проєкту я працював над такими просторами: на першому поверсі були розроблені основний хол, ліфтовий хол та їдальня; на шостому поверсі — типовий кабінет для прийому пацієнтів і типова палата з інклюзивним санвузлом; на сьомому поверсі — хол із функціональними зонами, конференц-зал, зал фізичної терапії, санвузли для маломобільних груп населення (МГН), душова кімната, чоловічий і жіночий санвузли, ергокухня та зона відпочинку. Розроблений дизайн було реалізовано в першій половині 2023 р.

Структура роботи. Магістерська кваліфікована робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел (85 найменувань), додатків. Загальний обсяг роботи — 132 ст. Магістерська наукова робота також включає інформаційний банер, який розкриває зміст роботи.

РОЗДІЛ I

ІСТОРИОГРАФІЯ, ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА І МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Стан проблеми, аналіз джерел дослідження

Інклюзивний дизайн, як міждисциплінарний підхід до створення середовища, набуває все більшого значення в сучасному світі. Це обумовлено необхідністю врахування потреб усіх категорій користувачів, зокрема людей із фізичними, сенсорними та когнітивними обмеженнями (Mace, 1985). Актуальність проблеми зумовлена як соціальними викликами, так і прогресом у сфері архітектури, дизайну та технологій. У цьому підрозділі здійснено аналіз стану проблеми, а також досліджено джерела, які закладають теоретичну та практичну базу інклюзивного дизайну.

На початку ХХ століття інклюзивний підхід у дизайні розглядався переважно в контексті забезпечення доступності для людей з інвалідністю. Проте з часом стало зрозуміло, що інклюзивний дизайн є не лише соціальним обов'язком, а й економічною та культурною необхідністю (Jacobs, 1961).

Відсутність доступності в середовищі залишається значною проблемою, особливо в країнах із перехідною економікою, включаючи Україну. За даними Державної служби статистики України, понад 6% населення має інвалідність (State Statistics Service of Ukraine, 2021). Недостатня доступність громадських просторів, житлових будівель та інфраструктури ускладнює інтеграцію таких людей у суспільне життя. Крім того, у глобальному контексті інклюзивний дизайн залишається викликом для багатьох країн, що розвиваються, які стикаються з фінансовими та організаційними бар'єрами у впровадженні відповідних рішень.

Наукові дослідження в галузі інклюзивного дизайну значно активізувалися в останні десятиліття. Зокрема, фундаментальними роботами вважаються праці Рональда Мейса, який впровадив концепцію універсального

дизайну (Масе, 1985), та Джейн Джейкобс, яка акцентувала увагу на створенні міських просторів, що відповідають потребам громади (Jacobs, 1961). Ці дослідження заклали основу для формування міжнародних стандартів і рекомендацій щодо доступності та інклюзії.

Інклюзивний дизайн охоплює широкий спектр дисциплін, включаючи архітектуру, урбаністику, промисловий дизайн, інженерію, психологію та соціологію. Такі різнопрофільні підходи дозволяють глибше зрозуміти потреби різних груп населення. Наприклад, дослідження Еріка Олдена у сфері соціальної інклюзії демонструють, що доступність середовища є ключовим фактором у забезпеченні соціальної рівності. Водночас роботи в галузі ергономіки та антропометрії дозволяють розробляти рішення, які враховують фізіологічні особливості користувачів.

Сучасні технології відкривають нові можливості для впровадження інклюзивного дизайну. Наприклад, використання доповненої реальності (AR) та віртуальної реальності (VR) у проектуванні дозволяє моделювати середовище, адаптоване до потреб людей з інвалідністю (Jensen, 2020). У роботах Мікаеля Дженсена досліджено вплив цифрових технологій на доступність, що підтверджує їхню ефективність у створенні інклюзивних просторів.

Аналіз нормативно-правової бази також є важливим аспектом дослідження проблеми. У міжнародному контексті значну роль відіграють Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю (United Nations, 2006), Європейські директиви щодо доступності, а також американський Акт про осіб з інвалідністю (ADA, 1990). В Україні діють державні будівельні норми (ДБН), зокрема ДБН В.2.2-40:2018 "Інклюзивність будівель і споруд" (ДБН В.2.2-40:2018). Проте аналіз цих документів свідчить про певні прогалини у регулюванні, які потребують доопрацювання та гармонізації з міжнародними стандартами.

Практичний аспект інклюзивного дизайну демонструють численні успішні проекти. Наприклад, Hazelwood School у Великобританії та Національна бібліотека Катару є прикладами інтеграції принципів доступності у громадські простори (Steinfeld & Maisel, 2012). Ці проекти не лише забезпечують комфорт для користувачів, але й сприяють соціальній інтеграції. Водночас аналізуємо досвід національного реабілітаційного центру "НЕЗЛАМНІ" у Львові, де впроваджено передові рішення для реабілітації та соціалізації постраждалих внаслідок війни.

Попри успіхи в окремих проектах, існує низка проблем, які потребують вирішення. Однією з основних є недостатня обізнаність суспільства та фахівців у галузі інклюзивного дизайну. Часто архітектурні рішення обмежуються лише базовими елементами доступності, такими як пандуси чи ліфти, не враховуючи ширшого спектру потреб користувачів. Інша проблема полягає у фінансових обмеженнях, які стримують впровадження інноваційних рішень.

Таким чином, аналіз стану проблеми свідчить про необхідність інтеграції інклюзивного дизайну як фундаментального підходу до створення архітектурного та інтер'єрного середовища. Наукові дослідження, нормативні акти та практичний досвід інших країн можуть слугувати основою для вдосконалення відповідних рішень в Україні. Інклюзивний дизайн є важливим інструментом соціальної інтеграції, що сприяє підвищенню якості життя для всіх категорій населення.

1.2. Термінологічний апарат

Термінологічний апарат є основою для проведення наукового дослідження, оскільки дозволяє чітко визначити та інтерпретувати ключові поняття, які використовуються в роботі. У контексті теми «Інклюзивний підхід в дизайні інтер'єру. Забезпечення доступності та комфорту» важливо

окреслити такі терміни, як «інклюзивний дизайн», «універсальний дизайн», «доступність», «ергономіка», а також визначити їх роль у сучасній науковій літературі та практичному застосуванні.

Інклюзивний дизайн (англ. Inclusive Design) — це підхід до проектування, який враховує потреби максимально широкої аудиторії, зокрема осіб із фізичними, сенсорними чи когнітивними обмеженнями. Згідно з Clarkson et al., інклюзивний дизайн спрямований на створення середовища, яке не потребує додаткових модифікацій або адаптацій для окремих груп користувачів (Clarkson et al.). Цей термін пов'язаний із концепцією універсального дизайну (Universal Design), який акцентує увагу на створенні просторів і продуктів, зручних для всіх, незалежно від їхніх можливостей. Steinfeld і Maisel зазначають, що універсальний дизайн є більш широким підходом, тоді як інклюзивний дизайн зосереджується на конкретних потребах окремих груп (Steinfeld & Maisel).

Доступність (англ. Accessibility) визначається як можливість усіх користувачів вільно використовувати середовище, послуги чи інформацію без бар'єрів. У контексті архітектури й дизайну інтер'єру доступність охоплює фізичний, інформаційний та психологічний аспекти, дозволяючи створювати простори, які відповідають потребам усіх користувачів. Приклади включають пандуси, ліфти, тактильні елементи та адаптацію інформації для людей із порушеннями зору чи слуху (United Nations).

Ергономіка (англ. Ergonomics) є наукою про адаптацію середовища, процесів і об'єктів до фізичних і когнітивних особливостей людини. У межах інклюзивного дизайну ергономіка забезпечує зручність використання простору та меблів, зменшує фізичні й когнітивні навантаження та створює комфортне середовище для людей різного віку, антропометричних даних і можливостей. Як зазначає Tompkins, ергономіка є фундаментальним аспектом у створенні інтер'єрів, орієнтованих на інклюзію (Tompkins).

Адаптивний дизайн передбачає створення середовища чи продукту, що може бути модифікований відповідно до потреб користувача. Це поняття відрізняється від інклюзивного дизайну, оскільки акцент робиться на спеціалізованих адаптаціях.

Безбар'єрне середовище — це концепція створення просторів, у яких усунуто фізичні, інформаційні або соціальні перешкоди, що можуть обмежувати доступ чи використання середовища для певних груп населення. Це охоплює архітектурні рішення, транспорт, інформаційні технології та інші аспекти інфраструктури. Прикладом є інтеграція пандусів, тактильних доріжок і ліфтів у громадських будівлях.

Соціальна інклюзія передбачає створення умов для інтеграції всіх членів суспільства, зокрема тих, хто зазнає дискримінації чи соціального відчуження. У дизайні інтер'єру це означає створення середовища, яке сприяє взаємодії різних соціальних груп, включаючи людей із обмеженими можливостями.

Тактильний дизайн є підходом, що включає елементи для людей із порушеннями зору, такі як текстуровані матеріали, тактильні доріжки й шрифти Брайля для полегшення навігації та доступу до інформації.

Емоційний комфорт у дизайні передбачає створення середовища, яке знижує стрес і підвищує почуття безпеки. Це особливо важливо для реабілітаційних центрів, лікарень і громадських просторів.

Чітке визначення термінів у магістерській роботі дозволяє систематизувати дослідження та забезпечує глибоке розуміння ключових аспектів проблематики. Інклюзивний дизайн, універсальний дизайн, доступність, ергономіка та інші поняття формують наукову основу для аналізу й розробки практичних рішень у дизайні інтер'єру. Цей термінологічний апарат сприяє адаптації найкращих міжнародних практик до українського контексту, що забезпечує ефективність розроблених рішень.

1.3. Методика дослідження

Методика дослідження є основою для отримання об'єктивних і достовірних результатів у магістерській дипломній роботі на тему "Інклюзивний підхід в дизайні інтер'єру. Забезпечення доступності та комфорту". Вона включає комплекс теоретичних, аналітичних і практичних методів, спрямованих на глибоке вивчення проблеми, аналіз існуючих рішень та розробку рекомендацій для їх впровадження в дизайн інтер'єрів.

На першому етапі дослідження було проведено аналіз літературних джерел, нормативних документів і наукових праць, які стосуються інклюзивного дизайну. Цей аналіз дозволив сформулювати теоретичні основи дослідження, зокрема визначити ключові поняття, такі як "інклюзивний дизайн", "універсальний дизайн", "доступність" і "безбар'єрність". Вивчення праць провідних дослідників, таких як Рональд Мейс і Джейн Джейкобс, забезпечило розуміння історичних передумов розвитку інклюзивного підходу, його еволюції та сучасних тенденцій (Mace; Jacobs).

Другим важливим етапом стала аналітична робота, яка полягала в оцінці сучасного стану доступності середовища в Україні та за кордоном. Для цього було проаналізовано реалізовані проекти, які інтегрують інклюзивний підхід. Особлива увага приділялася порівнянню міжнародних практик із українськими реаліями, що дозволило ідентифікувати як сильні сторони, так і недоліки впровадження інклюзивного дизайну на локальному рівні. Досліджено вплив нормативних актів, таких як Акт про американців з інвалідністю (ADA) і ДБН В.2.2-40:2018 "Інклюзивність будівель і споруд" (United Nations; ДБН В.2.2-40:2018).

Практична частина дослідження базувалася на розробці конкретних рішень для інтер'єрів, що враховують принципи інклюзивності. У рамках роботи було проведено проектування інтер'єрів у різних типах приміщень, зокрема громадських і реабілітаційних просторів. Метод проектного

моделювання дозволив створити дизайн-рішення, що відповідають вимогам універсального дизайну. На цьому етапі застосовувалися комп'ютерні технології, такі як AutoCAD і 3ds Max, які забезпечують візуалізацію розроблених рішень.

Для оцінки ефективності запропонованих рішень були використані емпіричні методи, включаючи опитування, спостереження та тестування. Наприклад, для оцінки зручності використання інтер'єрних елементів проведено опитування фахівців у галузі архітектури, реабілітації та дизайну, а також користувачів із різними фізичними можливостями. Це дозволило отримати зворотний зв'язок і врахувати реальні потреби цільової аудиторії.

Важливим аспектом методики дослідження стало використання методу порівняння. На основі аналізу вітчизняних і зарубіжних практик було визначено основні відмінності в підходах до інклюзивного дизайну, що допомогло адаптувати найкращі міжнародні практики до українських реалій. Зокрема, було порівняно проекти реабілітаційних центрів у США, Великобританії та Україні, що дало змогу оцінити їхню ефективність і запропонувати удосконалення (Steinfeld & Maisel).

У процесі дослідження використовувалися також статистичні методи, які забезпечили кількісну оцінку отриманих даних. Наприклад, аналіз результатів опитувань допоміг визначити рівень задоволеності користувачів запропонованими рішеннями та їхній вплив на якість життя. Крім того, статистичні методи дозволили об'єктивно оцінити економічну доцільність впровадження інклюзивних рішень.

Розробка рекомендацій базувалася на синтезі отриманих даних. Узагальнення результатів дозволило сформулювати принципи, які слід враховувати при проектуванні інтер'єрів з акцентом на інклюзивність. Зокрема, було визначено ключові аспекти використання адаптивних технологій, ергономіки, матеріалів і кольорових рішень.

Таким чином, методика дослідження у цій магістерській роботі базується на поєднанні теоретичних, аналітичних і практичних підходів, що забезпечує комплексне вивчення теми. Застосування різноманітних методів дозволило отримати об'єктивні дані, які стали основою для розробки ефективних рішень у сфері інклюзивного дизайну. Ця методика є універсальною й може бути адаптована для досліджень у суміжних галузях, що підкреслює її практичну цінність.

Висновки до розділу 1

Розділ магістерської роботи, присвячений історіографії, джерельній базі та методиці дослідження, закладає наукову основу для вивчення інклюзивного підходу в дизайні інтер'єру. У межах розділу проаналізовано стан проблеми, джерела дослідження, термінологічний апарат та обґрунтовано методику, яка забезпечує системний підхід до реалізації завдань роботи.

Аналіз літератури підтвердив, що інклюзивний дизайн є важливим елементом сучасної архітектурно-дизайнерської практики, спрямованим на забезпечення доступності та комфорту для всіх користувачів. Зокрема, інклюзивний дизайн об'єднує знання з архітектури, ергономіки, соціології та інклюзивної освіти. Водночас, в Україні ця сфера стикається з такими викликами, як недостатня кількість прикладних досліджень, обмежене впровадження міжнародних стандартів та низька обізнаність серед професійної спільноти (Steinfeld & Maisel; United Nations).

Термінологічний апарат, що включає поняття «інклюзивний дизайн», «універсальний дизайн», «доступність», «ергономіка» та інші, забезпечив концептуальну основу для дослідження. Визначення ключових понять дозволяє систематизувати знання та створити теоретичну базу для розробки практичних рішень (Clarkson et al.; Tompkins).

Методологія дослідження побудована на комплексному підході, що включає теоретичні, емпіричні та практичні методи. Теоретичний аналіз забезпечує розуміння проблематики, емпіричні методи (спостереження, опитування) дозволяють отримати реальні дані, а практичні підходи (моделювання, тестування) перевіряють ефективність рішень у реальних умовах (Jensen; ДБН В.2.2-40:2018).

Цей розділ формує теоретико-методологічну основу для подальших досліджень, підкреслюючи актуальність теми та окреслюючи напрями вирішення ключових проблем. Отримані результати створюють основу для розгляду практичних аспектів інклюзивного дизайну та розробки рекомендацій щодо забезпечення доступності та комфорту в дизайні інтер'єру.

РОЗДІЛ II.

ТЕОРЕТИКО МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ІНКЛЮЗИВНОГО ДИЗАЙНУ

2.1. Поняття та сутність інклюзивного дизайну

Сучасне суспільство ставить нові виклики перед архітектурою, дизайном та урбаністикою, що вимагає переосмислення традиційних підходів до створення середовища, доступного для всіх. Глобальні процеси урбанізації, зростання соціальної різноманітності, технологічний прогрес та зростання обізнаності про права людей з обмеженими можливостями акцентують увагу на важливості інклюзивного дизайну (Clarkson et al.; United Nations). Цей підхід виходить за рамки стандартів доступності, пропонуючи нову парадигму створення просторів, які сприяють соціальній рівності, комфортності та інтеграції для всіх категорій користувачів.

Інклюзивний дизайн — це концепція та методологія, спрямовані на створення середовища, яке буде доступним, зручним та комфортним для користувачів із різними фізичними, сенсорними, когнітивними або віковими особливостями. Визначальною характеристикою інклюзивного дизайну є універсальність — створення таких умов, які будуть однаково ефективними для всіх, незалежно від їхніх можливостей (Steinfeld & Maisel). Основна мета інклюзивного дизайну полягає у забезпеченні рівного доступу до фізичного, інформаційного та соціального середовища для всіх категорій людей. Цей підхід акцентує увагу на врахуванні потреб маломобільних груп населення (МГН), людей похилого віку, дітей, осіб із сенсорними чи когнітивними порушеннями, а також на створенні умов, які дозволяють усім користувачам інтегруватися у суспільство.

На відміну від традиційного дизайну, інклюзивний підхід передбачає не адаптацію простору після його створення, а інтеграцію принципів

доступності ще на етапі проектування (Mace). Це забезпечує не лише зручність, але й економію ресурсів, оскільки немає потреби в додатковій адаптації середовища.

Інклюзивний дизайн базується на кількох ключових принципах. Простір має бути доступним для всіх без потреби в спеціальній адаптації чи модифікаціях. Простір і об'єкти мають бути адаптивними до потреб користувачів із різними фізичними можливостями (Tomprkins). Використання простору має бути зрозумілим незалежно від досвіду, знань чи рівня концентрації користувача. Важлива інформація повинна бути представлена в доступній формі для людей із різними сенсорними можливостями (візуальні, аудіальні чи тактильні засоби). Середовище має зменшувати ризики, пов'язані з людськими помилками, і бути безпечним. Користування середовищем не повинно вимагати значних фізичних зусиль. Має бути достатньо простору для комфортного використання людьми з різними можливостями, включаючи тих, хто використовує допоміжні засоби, такі як інвалідні візки.

Ідея інклюзивного дизайну виникла як відповідь на соціальні зміни та зростання усвідомлення прав людей з обмеженими можливостями. У середині ХХ століття почали формуватися перші стандарти доступності, спрямовані на забезпечення базового доступу до будівель та інфраструктури для осіб із фізичними обмеженнями (United Nations). Ці стандарти заклали основу для сучасного інклюзивного підходу. На початку ХХІ століття інклюзивний дизайн почав інтегрувати інноваційні технології, що дозволило значно розширити можливості адаптації середовища. Наприклад, системи розумного дому, сенсорні пристрої, доповнена реальність (AR) та віртуальна реальність (VR) стали важливими інструментами у створенні доступного середовища (Jensen).

Інклюзивний дизайн активно підтримується міжнародними організаціями, такими як ООН, ЮНЕСКО та Всесвітня організація охорони здоров'я. Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю (2006) стала важливим

кроком у популяризації принципів інклюзивності. Вона закріплює право на рівний доступ до фізичного середовища, транспорту, інформації та комунікацій для людей із обмеженими можливостями (United Nations). У країнах Європейського Союзу інклюзивний дизайн є невід'ємною частиною соціальної політики. Європейський стандарт EN 17210 встановлює критерії доступності для громадських просторів і будівель, що відповідають принципам універсального дизайну.

Інклюзивний дизайн сприяє соціальній інтеграції, забезпечуючи рівний доступ до простору та інтеграції людей із різними можливостями у соціальне життя. Доступність громадських і комерційних просторів дозволяє залучати ширше коло користувачів, що стимулює економічну активність (Clarkson et al.). Створення доступного середовища дозволяє людям із обмеженими можливостями бути незалежними та самостійними. Використання адаптивних технологій у дизайні сприяє розвитку нових рішень, які роблять простір більш універсальним.

В Україні розвиток інклюзивного дизайну знаходиться на етапі активного впровадження. Основними викликами залишаються недостатня обізнаність суспільства, відсутність чітких стандартів і низький рівень адаптації існуючої інфраструктури. Водночас, сучасні проекти, такі як національний реабілітаційний центр «НЕЗЛАМНІ» у Львові, демонструють успішне застосування принципів інклюзивності в архітектурі та дизайні.

Інклюзивний дизайн є ключовим підходом до створення середовища, яке відповідає потребам усіх користувачів. Він сприяє соціальній рівності, покращує якість життя та стимулює розвиток інновацій. Інтеграція принципів інклюзивного дизайну в архітектуру та урбаністику є необхідною умовою для створення сучасного та справедливого суспільства.

2.2. Еволюція інклюзивного підходу в архітектурі та дизайні інтер'єру

Розвиток інклюзивного підходу в архітектурі та дизайні інтер'єру є результатом багаторічних соціальних, економічних та культурних трансформацій. Він відображає прагнення суспільства до створення середовища, яке враховує потреби всіх його учасників. Починаючи як реакція на вимоги забезпечення доступності для людей із фізичними обмеженнями, інклюзивний підхід поступово став основоположним принципом у проектуванні просторів, орієнтованих на універсальність і комфорт.

Ідея інклюзії бере свій початок наприкінці ХІХ століття, коли індустріалізація та урбанізація створили нові виклики для людей з фізичними обмеженнями. У цей період більшість міських просторів були створені без урахування їхніх потреб. Водночас початок розвитку медичних технологій дав змогу забезпечити виживання та реабілітацію багатьох пацієнтів, що спричинило суспільний запит на адаптоване середовище.

Середина ХХ століття стала ключовою епохою для становлення перших нормативів доступності. У США, після Другої світової війни, ветерани, які повернулися з фізичними травмами, стали однією з перших груп, що відкрито висунули вимоги до адаптації громадських і житлових просторів. 1960-ті роки ознаменувалися появою концепції безбар'єрного середовища, яка стала відповіддю на рух за права людей із інвалідністю. Перші міжнародні стандарти, такі як "Design for All", розроблялися для забезпечення рівного доступу до громадських місць, транспорту та будівель.

У 1980-х роках була ухвалена низка законодавчих актів, що сприяли впровадженню принципів доступності. Наприклад, у США був ухвалений Акт про архітектурні бар'єри (Architectural Barriers Act, 1968), а в Європі почали формуватися перші рекомендації щодо проектування доступних просторів.

У 1990-х роках інклюзивний дизайн почав трансформуватися у концепцію "універсального дизайну", яка стала більш систематизованою та універсальною. Цей підхід, запропонований архітектором Роном Мейсом, базувався на ідеї створення просторів і продуктів, доступних для максимальної кількості користувачів без потреби в адаптації чи модифікації. Принципи універсального дизайну включають рівність використання, що означає однакову доступність для всіх користувачів; гнучкість у використанні, яка враховує різні можливості користувачів; простоту та інтуїтивність, що дозволяють легко зрозуміти, як користуватися середовищем; толерантність до помилок, яка мінімізує ризики і негативні наслідки; низькі фізичні зусилля, що забезпечують комфорт використання; розмір і простір для доступу, які гарантують достатньо місця для користувачів із різними можливостями.

З початком XXI століття інклюзивний дизайн почав активно інтегрувати сучасні технології. Зокрема, системи автоматизації, сенсорні панелі, адаптивні меблі та пристрої стали важливими інструментами у створенні доступного середовища. Технологічні інновації включають системи "розумного дому", що забезпечують автоматичне керування освітленням, температурою та безпекою; VR/AR технології, які використовуються для моделювання середовищ і реабілітації; інтерактивні інформаційні системи, що включають сенсорні дисплеї з аудіоінструкціями та великими шрифтами.

Сучасний етап розвитку інклюзивного дизайну характеризується акцентом на соціальній інтеграції. Інклюзивний дизайн розглядається не лише як архітектурний або дизайнерський інструмент, а й як засіб боротьби з дискримінацією та соціальною ізоляцією. У постпандемічну епоху зросла потреба у адаптивних просторах, які можуть швидко змінювати свою функціональність відповідно до обставин. Наприклад, гнучкі офісні простори, адаптовані для віддаленої роботи, стали новим стандартом інклюзивного дизайну.

Еволюція інклюзивного дизайну в архітектурі та інтер'єрі є прикладом того, як соціальні, технологічні та культурні зміни впливають на формування середовища. Від початкових ідей безбар'єрності до сучасних технологічних рішень — цей підхід сприяє створенню просторів, які відповідають потребам сучасного суспільства. Інтеграція інклюзивного дизайну стає не лише елементом професійного підходу, але й моральним зобов'язанням для архітекторів та дизайнерів.

2.3. Міжнародні стандарти та нормативні акти щодо доступності та інклюзії

Доступність та інклюзія стали невід'ємними складовими сучасного архітектурного та дизайнерського підходу, що має на меті створення середовища, яке забезпечує рівні можливості для всіх людей, незалежно від їх фізичних, сенсорних чи когнітивних можливостей. У різних країнах світу ці принципи регулюються на законодавчому рівні через стандарти та нормативні акти, які визначають вимоги до планування, будівництва та функціонування просторів. Цей підрозділ зосереджується на аналізі міжнародних стандартів і нормативів, що формують основу інклюзивного дизайну.

Історично, перші кроки у формуванні стандартів доступності були спрямовані на підтримку ветеранів війни, які поверталися додому з фізичними травмами. Після Другої світової війни багато країн почали запроваджувати законодавчі ініціативи, що підтримували створення середовища, пристосованого до потреб людей з інвалідністю. Зокрема, у Сполучених Штатах у 1961 році був опублікований перший стандарт "A117.1 – Accessible and Usable Buildings and Facilities", який став основою для подальшого розвитку нормативної бази в цій сфері (Steinfeld & Maisel).

Важливий етап у розвитку міжнародної нормативної бази розпочався у 1970-х роках, коли увага суспільства та урядів змістилася від питання

"інвалідності" до поняття "доступності". Це сприяло прийняттю більш прогресивних стандартів і законів, які регламентували створення доступного середовища для всіх.

Одним із ключових документів, що визначає міжнародні зобов'язання країн щодо доступності, є Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю, прийнята у 2006 році. Конвенція є фундаментальною основою для інтеграції інклюзивного дизайну в державну політику. Стаття 9 цього документа встановлює зобов'язання держав-учасниць забезпечити доступність інфраструктури, транспорту, інформаційних і комунікаційних технологій, а також інших сфер суспільного життя (United Nations).

Одним із найвідоміших і найдеталізованіших законодавчих актів у цій сфері є Акт про американців з інвалідністю (ADA), прийнятий у 1990 році. ADA визначає мінімальні вимоги до доступності будівель, транспортних засобів, громадських зон та інформаційного середовища. Закон також містить детальні технічні стандарти, які регламентують розміри пандусів, ширину дверей, висоту поручнів, параметри ліфтів та багато інших аспектів (Clarkson et al.). ADA стала зразком для розробки подібних нормативних актів у багатьох країнах світу.

Європейський Союз має власну систему стандартів і рекомендацій щодо забезпечення доступності та інклюзії. Наприклад, у 2011 році був ухвалений Європейський стандарт EN 301 549, який регламентує вимоги до доступності інформаційних і комунікаційних технологій. Крім того, Директива ЄС 2019/882 про доступність продукції та послуг встановлює загальні правила для країн-членів ЄС щодо створення доступного середовища (EN 301 549).

Австралія також має багатий досвід у розробці стандартів доступності. Стандарт AS 1428 встановлює вимоги до проектування та будівництва будівель, які забезпечують доступність для людей з обмеженими можливостями. Документ охоплює питання доступу до будівель,

використання санітарних приміщень, розташування меблів та обладнання, що дозволяє створювати комфортні умови для всіх категорій користувачів (Jensen).

Крім національних законодавчих актів, існують міжнародні організації, які сприяють впровадженню інклюзивного дизайну на глобальному рівні. Наприклад, Міжнародна організація стандартизації (ISO) розробляє стандарти, які спрямовані на створення доступного середовища. Зокрема, стандарт ISO 21542 встановлює вимоги до будівельного середовища, включаючи аспекти доступності для людей з інвалідністю.

Інший приклад — Глобальна ініціатива з доступності (G3ict), яка об'єднує експертів, державні організації та бізнес для створення доступного середовища через впровадження новітніх технологій.

В Україні також діють нормативи, які спрямовані на забезпечення доступності для всіх громадян. Одним із ключових документів є ДБН В.2.2-40:2018 "Інклюзивність будівель і споруд", що встановлює вимоги до проектування громадських і житлових приміщень. Документ регулює такі аспекти, як ширина дверей, нахил пандусів, висота поручнів та інші характеристики, які забезпечують безбар'єрний доступ (ДБН В.2.2-40:2018).

Проте впровадження міжнародних стандартів в український контекст стикається з певними викликами. Це включає недостатнє фінансування, обмежену обізнаність суспільства та відсутність ефективних механізмів контролю за дотриманням норм. Попри це, зростаюча увага до інклюзивності з боку держави та громадських організацій сприяє поступовому прогресу у цій сфері.

Міжнародні стандарти та нормативні акти є важливою складовою забезпечення доступності та інклюзії. Вони визначають загальні принципи та вимоги до проектування, будівництва та функціонування інклюзивного середовища. Досвід інших країн демонструє, що впровадження таких стандартів не лише покращує якість життя людей з інвалідністю, але й сприяє

соціальній рівності та економічному зростанню. Україні важливо продовжувати адаптацію та впровадження цих стандартів, використовуючи міжнародний досвід як основу для створення доступного та комфортного середовища для всіх.

Висновки до розділу 2

Розділ магістерської роботи присвячений теоретико-методологічному аналізу інклюзивного дизайну, його сутності, історичному розвитку та нормативно-правових аспектів, що регулюють доступність та інклюзію. У ході дослідження зроблено такі висновки:

Інклюзивний дизайн є ключовим підходом у створенні середовища, яке враховує потреби всіх користувачів незалежно від їхніх особливостей. Він ґрунтується на принципах універсальності, ергономічності, адаптивності та соціальної інтеграції. Основна мета інклюзивного дизайну полягає у забезпеченні рівного доступу та комфорту для максимально широкої аудиторії. Цей підхід сприяє підвищенню якості життя, долає соціальні бар'єри та забезпечує справедливість у доступі до середовища, послуг і технологій (Clarkson et al.; Steinfeld & Maisel).

Розвиток інклюзивного дизайну відображає поступову трансформацію від обмежених рішень до комплексного підходу. Перші адаптації, такі як пандуси та ліфти, заклали фундамент для сучасних підходів. Універсальний дизайн, сформульований у 1980-х роках, визначив основні принципи інклюзивності. У XXI столітті інноваційні технології, такі як інтерактивні рішення та сенсорні елементи, стали невід'ємною частиною інклюзивного дизайну, розширюючи його можливості для різних категорій користувачів (Mace; Jensen).

Інклюзивний дизайн значною мірою базується на міжнародних стандартах та нормативних актах. Конвенція ООН про права осіб з

інвалідністю (2006) визначає право кожної людини на доступність. Стандарти ISO 21542:2011 та EN 301 549 регулюють фізичне середовище й інформаційно-комунікаційні технології відповідно. Закони, такі як ADA (1990) та Equality Act (2010), демонструють успішне впровадження принципів доступності у різних сферах (United Nations; ADA; ISO 21542; EN 301 549).

Однак практична реалізація цих стандартів потребує значних ресурсів і створює виклики для країн. Розділ підкреслює, що інклюзивний дизайн є потужним інструментом забезпечення рівноправності та соціальної інтеграції. Його еволюція, впровадження міжнародних стандартів і використання інноваційних технологій підтверджують важливість концепції у сучасному світі. Отримані висновки створюють базу для подальших досліджень і вдосконалення інклюзивного підходу в архітектурі та дизайні інтер'єру.

РОЗДІЛ III. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ІНКЛЮЗИВНОГО ДИЗАЙНУ

3.1. Розробка безбар'єрного середовища для людей з різними потребами. Важливість адаптації житлового простору під потреби різних категорій користувачів

Розробка безбар'єрного середовища є важливою складовою сучасного дизайну інтер'єру, спрямованою на забезпечення доступності та комфорту для всіх користувачів. Житловий простір відіграє ключову роль у створенні умов для незалежного та комфортного життя людей із фізичними, сенсорними та когнітивними обмеженнями.

Основою такого підходу є універсальний дизайн, який забезпечує рівний доступ і зручність для всіх категорій користувачів без необхідності додаткових адаптацій. Згідно з Едвардом Стейнфілдом, універсальний дизайн акцентує увагу на створенні просторів, що відповідають потребам максимально широкої аудиторії (Steinfeld and Maisel, *Universal Design Handbook*).

Розробка безбар'єрного середовища охоплює кілька аспектів. Фізична доступність включає наявність пандусів із відповідним кутом нахилу, ліфтів, широких дверних прорізів (не менше 90 см), антипоріжків та рівних поверхонь. Сенсорна доступність передбачає використання тактильних матеріалів, контрастних кольорів, а також інтеграцію аудіо- та візуальних сигналів. Інформаційна доступність включає шрифт Брайля на інформаційних табло, адаптовані вказівники та інтерфейси для людей із когнітивними порушеннями (Clarkson et al.).

Житлові простори мають бути адаптовані до фізичних можливостей користувачів. Наприклад, для осіб на кріслах колісних необхідно забезпечити простір для розвороту (мінімум 1,5 м у діаметрі) та зручний доступ до меблів

і техніки. Для людей із порушеннями зору ефективними є контрастні кольори, тактильні маркери та системи озвучування інформації (Jensen).

Створення безбар'єрного середовища стикається з викликами, серед яких — фінансові обмеження, недостатність нормативної бази та брак обізнаності серед професіоналів. Реалізація таких рішень вимагає значних інвестицій і спільних зусиль держави, бізнесу та громадськості.

Успішними прикладами є проєкт «Freedom Village» у США, який демонструє інтеграцію адаптивних рішень у житлових комплексах, та національний реабілітаційний центр «Незламні» у Львові, де застосовано комплексний підхід до створення безбар'єрного середовища для реабілітації постраждалих (Масе; ДБН В.2.2-40:2018).

Таким чином, розробка безбар'єрного середовища є важливою частиною інклюзивного дизайну, який спрямований на забезпечення доступності та комфорту для всіх користувачів. Інтеграція принципів універсального дизайну, інноваційних технологій та адаптації до різноманітних потреб створює простори, які сприяють соціальній рівності та інтеграції.

3.2. Використання адаптивних технологій та інновацій в інклюзивному дизайні

Сучасний інклюзивний дизайн активно інтегрує адаптивні технології для забезпечення доступності та комфорту в архітектурному середовищі. Ці рішення підвищують функціональність простору та покращують якість життя людей із різними потребами. Використання таких технологій дозволяє створювати універсальні простори, які відповідають принципам універсального дизайну та враховують потреби користувачів із фізичними, сенсорними та когнітивними обмеженнями (Clarkson et al.).

Одним із ключових напрямів є системи розумного дому, які автоматизують управління освітленням, опаленням, вентиляцією та іншими функціями. Наприклад, голосове управління через віртуальних асистентів (Amazon Alexa, Google Assistant) або сенсорні панелі дозволяють людям із порушеннями рухливості чи когнітивними обмеженнями легко контролювати своє середовище (Jensen). Інтеграція систем безпеки забезпечує своєчасне інформування про надзвичайні ситуації. Завдяки мозковому імпланту, створеному нью-йоркським нейротехнологічним стартапом людина може керувати цифровим помічником Amazon Alexa за допомогою своїх думок (Pollina)(Рис 3.1).

Рис 3.1 — Керування Amazon Alexa за допомогою думки. Джерело: *Pollina*

Адаптивні меблі та обладнання є важливою складовою інклюзивного дизайну. Регульовані за висотою кухонні поверхні, столи та ліжка з налаштуванням кута нахилу сприяють зручності для людей із фізичними обмеженнями. Крісла з підйомним механізмом забезпечують незалежність для користувачів із труднощами в русі (Steinfeld and Maisel) (Рис 3.2).

Рис 3.2 — Адаптивна кухня. Джерело: *Adapta Tu Vida*

Інтерактивні інформаційні системи забезпечують доступність для користувачів із різними потребами. Вони включають сенсорні екрани з великими шрифтами, аудіоінструкції, тактильні дисплеї та навігаційні системи з функцією розпізнавання голосу. У м. Львів реалізовано стоматологію в якій все керується за допомогою голосу, а клієнт отримує всю потрібну інформацію аудіо-світловими інструкціями, а саме навігація по приміщенні, супровід до укриття, у випадку повітряної тривоги, інформація про чоловічий, жіночий санвузол та їх зайнятість або доступність (Рис 3.3).

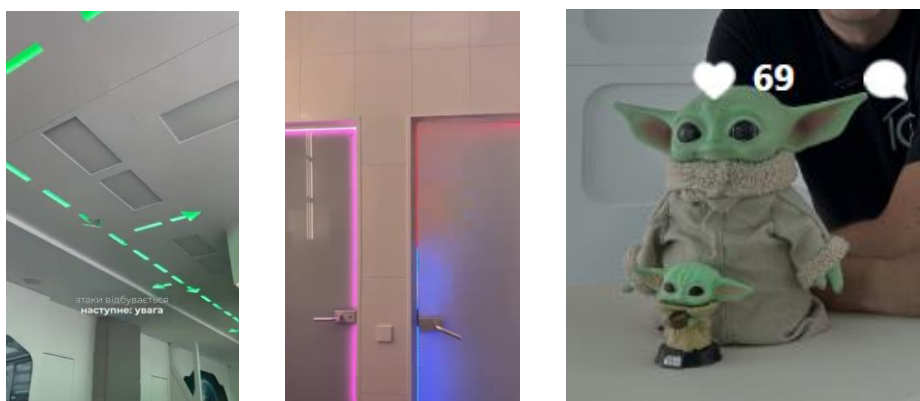

Рис 3.3 — Космічна стоматологія. м. Львів. Джерело: *inst /p/C9ms-HFtaKG*

Інноваційні рішення, такі як VR/AR технології, відкривають нові можливості для реабілітації та проектування інтер'єрів. Використання AR-технологій для навігації в громадських місцях або VR для моделювання інтер'єрів дозволяє адаптувати простори до індивідуальних потреб (Масе) (Рис. 3.4).

Рис 3.4 — Використання AR для реабілітації. Джерело: *Tsap, Маймур*

Серед викликів використання адаптивних технологій можна виділити високу вартість впровадження, недостатню інфраструктуру та низький рівень обізнаності користувачів. Наприклад, модернізація старих будівель часто вимагає значних фінансових ресурсів. Крім того, ефективне використання технологій потребує навчання кінцевих користувачів.

Приклади успішного впровадження включають житловий комплекс «Freedom Village» у США, де впроваджено адаптивні меблі та розумні системи управління, реабілітаційний центр «Незламні» у Львові, який використовує інноваційні рішення для реабілітації, а також міжнародний аеропорт «Чангі» в Сінгапурі, де застосовуються AR-навігація та інклюзивні інформаційні системи (ДБН В.2.2-40:2018).

Таким чином, адаптивні технології є невід'ємною складовою сучасного інклюзивного дизайну. Вони сприяють створенню комфортного та доступного

середовища, забезпечуючи рівність і незалежність для всіх користувачів. Для широкого впровадження цих рішень необхідно подолати фінансові, технічні та освітні бар'єри, що потребує спільних зусиль держави, бізнесу та суспільства.

3.3. Ергономіка та комфорт у проектуванні інклюзивних просторів

Ергономіка та комфорт є основними складовими інклюзивного дизайну, спрямованого на створення середовища, яке відповідає потребам усіх користувачів, включаючи осіб із фізичними, сенсорними та когнітивними обмеженнями. Ці аспекти забезпечують не лише доступність і функціональність, але й зручність і безпеку використання простору. Ергономічний підхід передбачає врахування фізичних можливостей людей, зменшення фізичних і психологічних навантажень та покращення загальної якості життя (Steinfeld and Maisel, *Universal Design Handbook*).

У проектуванні інклюзивних просторів важливо забезпечити достатній простір для маневрування осіб на кріслах колісних. Наприклад, мінімальний радіус розвороту має становити 1,5 м, а ширина коридорів і дверей — не менше 1,2 м та 0,9 м відповідно. Елементи управління, такі як вимикачі та ручки дверей, повинні бути розташовані на висоті 0,85–1,1 м для зручного доступу. Санітарно-гігієнічні приміщення проєктуються з урахуванням мінімальних розмірів $1,65 \times 1,8$ м, з дверима шириною 0,9 м, які відчиняються назовні (Clarkson et al.) (Рис. 3.5).

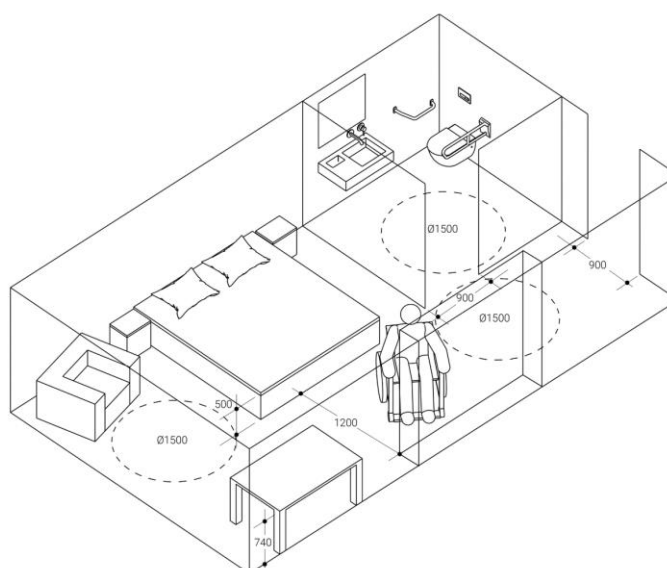

Рис 3.5 — Проектування кімнати для МГН. Джерело: *Sidaa MMG*

Ергономічні меблі включають регульовані за висотою кухонні поверхні (0,75–0,85 м), глибину полиць у межах 30–40 см для легкого доступу до предметів, а також ліжка та крісла, адаптовані до антропометричних характеристик користувачів (Масе).

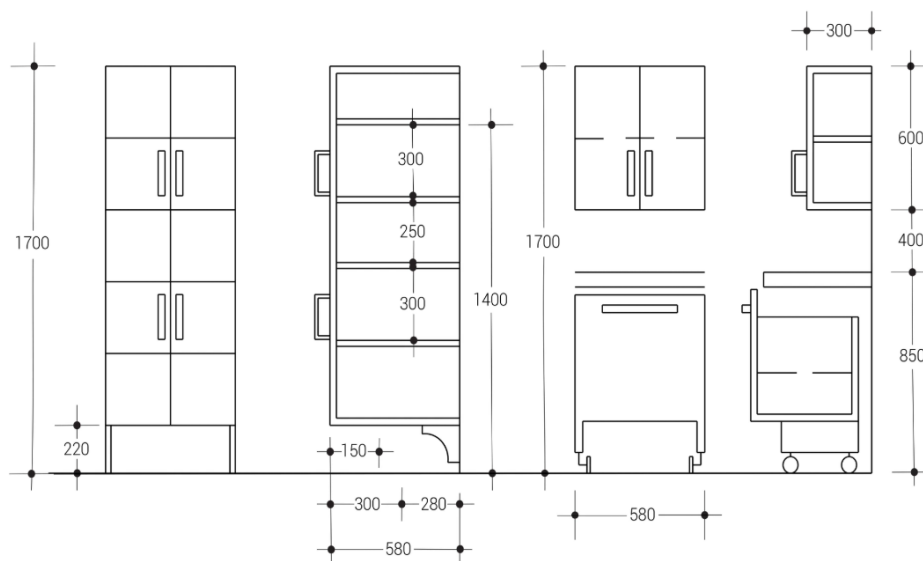

Рис 3.6 — Схема проектування кухні для МГН. Джерело: *Sidaa MMG*

Комфорт у проектуванні інклюзивних просторів охоплює фізичні, психологічні та естетичні аспекти. Для забезпечення фізичного комфорту використовуються матеріали, які не викликають алергічних реакцій, підтримуються оптимальні параметри температури, вологості та освітлення. Психологічний комфорт досягається завдяки гармонійному середовищу, яке знижує рівень стресу. Наприклад, у реабілітаційних центрах використовуються природні кольори, які позитивно впливають на емоційний стан (Jensen). Естетичний комфорт передбачає поєднання функціональності з сучасними дизайнерськими рішеннями.

Доступність для осіб із сенсорними обмеженнями забезпечується використанням тактильних доріжок, контрастних кольорів і рельєфних поверхонь. Інформаційні знаки дублюються шрифтом Брайля, а для осіб із порушеннями слуху інтегруються звукопоглинальні матеріали та світлові індикатори (ДБН В.2.2-40:2018).

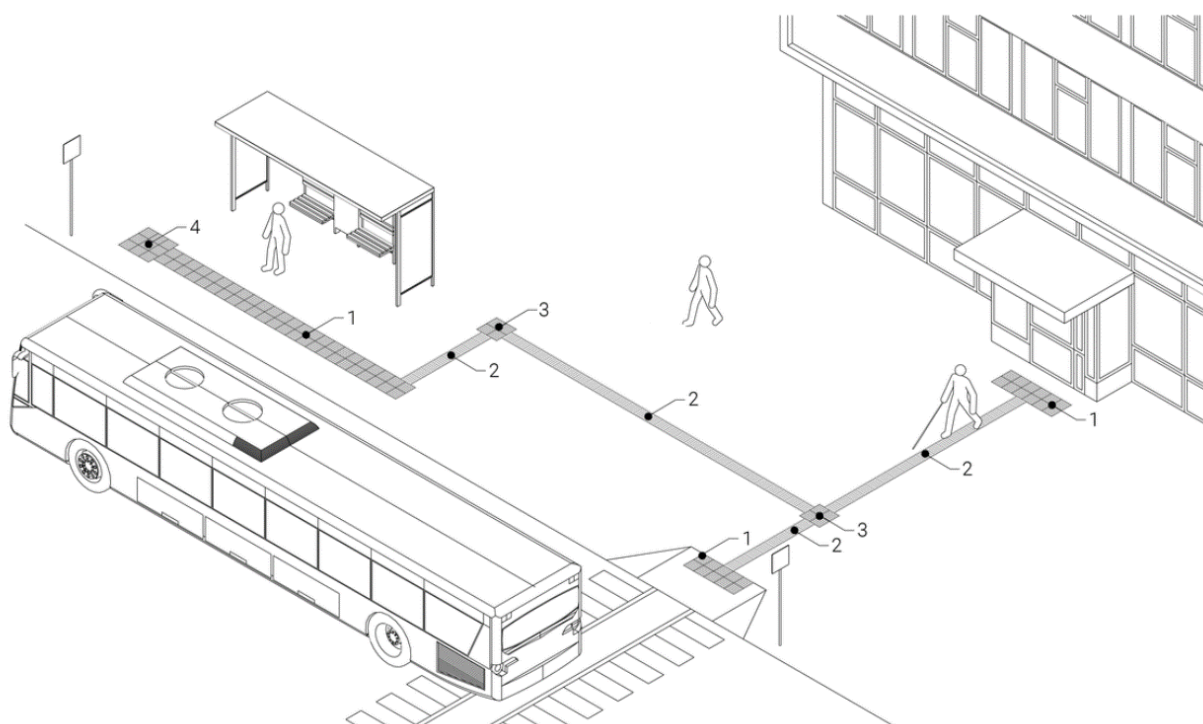

Рис 3.7 — Проектування тактильних доріжок. Джерело: *Sidaa MMG*

Інтеграція ергономічних і комфортних рішень у проектуванні інклюзивних просторів є важливим етапом у створенні доступного, зручного та безпечного середовища для всіх користувачів. Дотримання стандартів, адаптація технологій і врахування різноманітних потреб підвищують загальну якість життя та сприяють соціальній інтеграції.

3.4. Матеріали, кольори та текстури як важливі елементи інклюзивного дизайну

Кольори є потужним інструментом у створенні комфортного середовища, впливаючи на емоційний стан, сприйняття простору та зручність навігації. Контрастні кольори, такі як білий із чорним чи яскраво-жовтий із темно-синім, допомагають людям із порушеннями зору краще орієнтуватися у просторі. Наприклад, поручні чи сходи часто виділяються за допомогою контрастних кольорових рішень, які дозволяють уникнути потенційно небезпечних ситуацій (Clarkson et al.). Синій колір викликає відчуття спокою та стабільності, що робить його ідеальним для лікарень, реабілітаційних центрів чи зон відпочинку. У реабілітаційних центрах синій колір часто використовується у палатах або зонах релаксації. Зелений асоціюється з природою та відновленням, сприяє зниженню стресу. Він ідеальний для освітніх установ, бібліотек та зон для медитації (Steinfeld and Maisel).

Жовтий стимулює розумову активність і створює відчуття енергії. Часто застосовується у навчальних просторах чи зонах для творчості. Червоний викликає сильні емоції та стимулює увагу, але його використання має бути обмеженим до акцентів, щоб уникнути перенапруження. Оранжевий створює відчуття тепла та гостинності, його можна використовувати у приймальних зонах чи кімнатах для зборів. Сірий є нейтральним кольором, який часто застосовується як фон, щоб підкреслити інші кольори. Однак надмірна кількість сірого може викликати відчуття монотонності (Mace).

Кольори відіграють важливу роль у створенні інклюзивного середовища, адже вони не лише впливають на естетичне сприйняття простору, але й мають значний психологічний вплив. Для людей із фізичними, сенсорними чи когнітивними обмеженнями правильно підібрані кольорові рішення можуть сприяти зниженню стресу, полегшенню орієнтації та покращенню загального самопочуття.

Синій колір асоціюється зі спокоєм і стабільністю. У реабілітаційних центрах він використовується для створення зон релаксації або палат, оскільки допомагає знижувати рівень тривожності та сприяє швидшому відновленню. У поєднанні зі світлими тонами синій може візуально збільшувати простір, що робить його корисним для обмежених або закритих приміщень.

Зелений колір є символом природи та відновлення. Його використання в інтер'єрі сприяє зменшенню втоми очей і зниженню стресу. У освітніх і лікувальних закладах зелений сприяє концентрації та покращенню когнітивних функцій, що особливо важливо для людей із сенсорними порушеннями.

Жовтий колір стимулює розумову активність і додає енергії. У навчальних приміщеннях, зонах творчості чи дитячих кімнатах його застосування створює оптимістичну атмосферу. Однак для людей із підвищеною чутливістю до яскравих кольорів його слід використовувати в обмеженій кількості.

Червоний є кольором, який привертає увагу, тому його доцільно застосовувати для акцентів, таких як вказівники чи важливі елементи інтер'єру. Наприклад, червоні поручні або кнопки виклику в ліфтах забезпечують чітку видимість для людей із порушеннями зору. Водночас надмірна кількість червоного може викликати перенапруження, тому його слід використовувати обережно.

Сірий є нейтральним кольором, який допомагає балансувати яскраві акценти. Він використовується як фоновий колір у коридорах чи громадських

залах, але його надмірна присутність може створювати відчуття холодності або монотонності. У поєднанні з природними матеріалами, такими як дерево, сірий виглядає гармонійно та сприяє створенню затишку.

Для людей із порушеннями сприйняття кольорів важливо враховувати, що червоно-зелені комбінації можуть бути складними для розрізнення. У таких випадках додаткові тактильні або текстурні елементи допомагають компенсувати цю особливість. Контрастні кольори, як-от білий із чорним або жовтий із синім, забезпечують чітку навігацію в просторі.

Природні текстури, такі як дерево або камінь, додають тепла та сприяють зниженню рівня стресу. Вони ідеально підходять для зон релаксації чи реабілітаційних центрів.

3.5. Приклади успішних проектів інтер'єру з елементами інклюзії. Досвід застосування інклюзивного дизайну в громадських та житлових приміщеннях

Інклюзивний дизайн дедалі частіше впроваджується у громадських та житлових просторах. Успішні проекти демонструють, як можна поєднати естетику, функціональність і доступність для забезпечення комфортного середовища для всіх категорій користувачів.

Музей Van Abbemuseum в Ейндховені, Нідерланди, є визначним прикладом інтеграції інклюзивного дизайну в культурну установу. Його підхід до забезпечення доступності спрямований на створення комфортного та доступного середовища для всіх відвідувачів незалежно від їхніх фізичних, сенсорних чи когнітивних можливостей. Основна мета музею — бути джерелом натхнення для кожного, хто хоче взаємодіяти з мистецтвом. Програма "Спеціальні гості" розміщує відвідувача в центрі уваги, забезпечуючи індивідуальний підхід до кожного (Steinfeld and Maisel).

Музей активно застосовує мультисенсорні рішення, які дають змогу людям із різними потребами взаємодіяти з мистецтвом через дотик, слух, зір і навіть нюх. У музеї використовуються тактильні маршрути, аудіогіди, тексти шрифтом Брайля, запахові інтерпретації, звукові пейзажі, тактильні малюнки, об'єкти для дотику та аудіотури. Програма *Delinking and Relinking* є першою в Нідерландах повністю мультисенсорною презентацією музейної колекції, яка пропонує відвідувачам досвід мистецтва через усі органи чуття (Clarkson et al.) (Рис 3.8).

Рис 3.8 - Мультисенсорний інструмент Пабло Пікассо, *Buste de femme*. Фото: *Джозеп Джейкобс*

Музей прагне створити унікальний досвід для кожного відвідувача. Наприклад, щомісяця проводяться безкоштовні інтерактивні екскурсії для незрячих і слабоворих, які включають можливість торкатися оригінальних творів мистецтва, відчувати їх через репліки, запахи, звуки й тактильні матеріали. Такий підхід забезпечує не лише глибше сприйняття мистецтва, але й створює унікальну можливість для соціальної інтеграції та емоційного збагачення.

Van Abbemuseum також розробив спеціалізовані програми для людей із хворобою Альцгеймера, афазією та іншими когнітивними порушеннями.

Наприклад, програма *Unforgettable Van Abbe*, створена у співпраці з *Stedelijk Museum Amsterdam*, сприяє активації довготривалої пам'яті через перегляд мистецтва, стимулює мозок когнітивними вправами та забезпечує можливість виразити себе через обговорення творів мистецтва. Подібні ініціативи також позитивно впливають на осіб, які доглядають за людьми з когнітивними порушеннями, поліпшуючи їхній емоційний стан і зміцнюючи зв'язки між ними (Jensen).

Програма для людей з афазією *Spraakmakend Van Abbe* пропонує інтерактивні екскурсії, що спрямовані на розвиток комунікації через мистецтво. У центрі уваги — позитивний, надихаючий досвід, який допомагає учасникам відкрити нові способи самовираження.

Музей впровадив роботизовані екскурсії для людей, які через фізичні обмеження не можуть відвідати заклад особисто. Робот дозволяє дистанційно взаємодіяти з виставками, пересуваючись просторами музею, а також брати участь у віртуальних екскурсіях. Ця технологія також використовується для освітніх цілей, наприклад, для шкіл, які хочуть інтегрувати вивчення мистецтва у свої програми (Mace) (Рис 3.9).

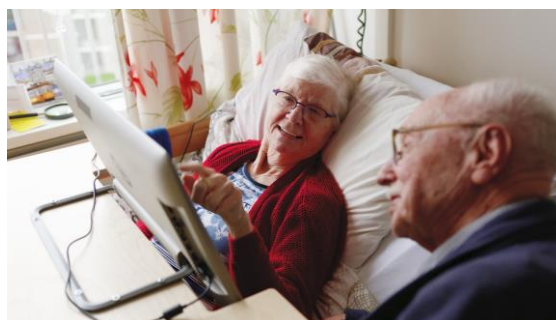

Рис 3.9 – Програма *Unlimited Van Abbe*. Фото: *Флоріан Кох*

Інноваційний підхід *Van Abbemuseum* забезпечує комфортний і надихаючий досвід для відвідувачів із різними потребами. Люди з деменцією, хворобою Альцгеймера або іншими порушеннями мають змогу взаємодіяти з

мистецтвом у спосіб, який знижує рівень тривоги, сприяє емоційному розслабленню та стимулює соціальну активність. Для відвідувачів із когнітивними чи сенсорними обмеженнями музей створює безпечне середовище, що сприяє відчуттю приналежності до спільноти.

Музей Van Abbemuseum є унікальним прикладом інклюзивного підходу в дизайні та організації музейного простору. Його програми та технології не лише забезпечують доступність, але й створюють глибокий емоційний і культурний досвід для кожного. Такий підхід сприяє поширенню інклюзивності в культурних установах і може слугувати моделлю для впровадження подібних рішень у музеях по всьому світу.

Реабілітаційний центр Maggie's, Ньюкасл, Велика Британія. Людиноорієнтований дизайн. Будівлі створені для надання емоційного комфорту, допомагаючи відвідувачам почуватися затишно та спокійно. Архітектурні рішення спрямовані на зменшення стресу та формування дружньої атмосфери для людей, які проходять лікування від раку.

Природне освітлення та зв'язок із природою. Вікна великого розміру, сади навколо будівель та використання природних матеріалів забезпечують сильний зв'язок із навколишнім середовищем.

Інклюзивність і доступність є ключовими аспектами Maggie's. Простори ретельно сплановані з урахуванням потреб людей з обмеженими можливостями, включаючи безбар'єрні шляхи, адаптивні меблі та доступність основних зон. Кожен центр має унікальний архітектурний стиль, розроблений відомими архітекторами, такими як Заха Хадід, Френк Гері та Норман Фостер, що допомагає відображати культурні та місцеві особливості (Clarkson et al.).

Сприяння соціальній взаємодії. Дизайн спрямований на створення відкритих просторів, які стимулюють спілкування та взаємодію між відвідувачами. Наприклад, часто використовуються великі кухні як центральний елемент будівлі.

Рис. 3.10 - Реабілітаційний центр Maggie's. Джерело: *ArchDaily*

Центр для онкологічних пацієнтів враховує потреби користувачів із різними фізичними та психологічними обмеженнями. Використано натуральні матеріали, плавні переходи між просторами, яскраве освітлення. Простір сприяє емоційному комфорту та реабілітації (Clarkson et al.).

Проект "Дім для всіх" в Осло, Норвегія, є зразком інклюзивного дизайну, який забезпечує рівність доступу та комфорт для різних соціальних груп. Будівля спроектована з урахуванням потреб осіб із обмеженою мобільністю, використанням природного освітлення та екологічних матеріалів. Функціональні зони включають простори для спільного приготування їжі, відпочинку та соціальних ініціатив, сприяючи інтеграції місцевої спільноти (Steinfeld and Maisel).

Готелі мережі Scandic Hotels, зокрема Scandic Gardermoen в Осло, є зразком впровадження інклюзивного дизайну, який гармонійно поєднує функціональність, естетику та комфорт. Основна мета мережі полягає у створенні середовища, доступного для всіх категорій гостей, включаючи людей із обмеженими фізичними можливостями, сенсорними чи когнітивними порушеннями, а також осіб із алергією або іншими особливими потребами (Mase).

Scandic Hotels обладнано широкими дверима, які забезпечують легкий доступ для людей на інвалідних візках, а також низькими ліжками, що сприяють зручному пересуванню. Спеціально розроблені світлові та звукові сигнали забезпечують безпеку для гостей із порушеннями слуху чи зору. Для гостей із вадами зору впроваджено тактильні маркування та чітку навігацію в усіх громадських просторах, що дозволяє легко орієнтуватися у приміщеннях готелю.

Контрастні кольори використовуються для виділення важливих зон, таких як двері, сходи чи ліфти. Це рішення не лише підвищує функціональність, а й сприяє емоційному комфорту гостей, допомагаючи їм відчувати впевненість у власній безпеці (Jensen).

Дизайн інтер'єру Scandic Hotels гармонійно поєднує сучасний стиль із комфортом, що позитивно впливає на емоційний стан гостей. Використання природних кольорів і текстур, таких як дерев'яні панелі чи текстиль нейтральних тонів, створює затишну атмосферу, яка сприяє зниженню стресу. Освітлення відіграє важливу роль: теплі LED-світильники створюють відчуття гостинності, а адаптивне освітлення дозволяє враховувати індивідуальні потреби гостей із підвищеною чутливістю до яскравих джерел світла.

Психологічний вплив інклюзивного дизайну виходить за межі фізичного комфорту. Наприклад, люди з когнітивними порушеннями почуваються більш захищеними в середовищі з чіткою навігацією та продуманими кольоровими рішеннями. Спеціально облаштовані зони релаксації, оснащені природними елементами, сприяють відновленню емоційної рівноваги.

Scandic Hotels дотримується принципів екологічності, впроваджуючи матеріали з низьким рівнем викидів токсичних речовин. Наприклад, фарби, текстиль та оздоблювальні матеріали відповідають найвищим стандартам безпеки, що робить їх безпечними для людей із алергією. Уникнення використання килимового покриття у громадських просторах не лише сприяє

легкому догляду, а й забезпечує високий рівень акустичного комфорту (Clarkson et al.).

Покращена вентиляція в готелі мінімізує ризик алергічних реакцій, забезпечуючи подачу свіжого повітря. Рослинність, інтегрована в інтер'єр, не лише покращує якість повітря, а й додає естетичної привабливості простору, сприяючи релаксації.

Scandic Hotels відповідають міжнародним стандартам доступності, зокрема ISO 21542, які регламентують вимоги до інклюзивного дизайну будівель і середовищ. Використання таких стандартів забезпечує доступність для людей із різними фізичними та сенсорними обмеженнями, сприяючи їх інтеграції в суспільство.

Інклюзивний дизайн не лише вирішує соціальні проблеми, а й сприяє бізнесовому зростанню. Готелі, які враховують потреби різних категорій гостей, мають вищий рівень задоволеності клієнтів, що безпосередньо впливає на їхню конкурентоспроможність. Scandic Hotels слугують прикладом того, як доступність і комфорт для всіх гостей можуть стати рушійною силою економічного успіху.

Досвід Scandic Hotels демонструє, що інклюзивний дизайн є важливим елементом сучасного готельного бізнесу. Інтеграція рішень, які забезпечують доступність, комфорт і естетику, дозволяє створювати простори, що відповідають потребам найрізноманітніших груп гостей. Це не лише покращує якість їхнього перебування, а й зміцнює репутацію готелів як соціально відповідальних і прогресивних установ (Рис.3.11).

Рис.3.11 – Інклюзивний дизайн в готелях Scandic. Джерело: *DOGA*

Національна бібліотека Катару в Досі є прикладом сучасної архітектури, яка поєднує функціональність, естетику й доступність. Будівля обладнана інтерактивними екранами, автоматизованою системою сортування книг і спеціальними зонами для дітей, молоді та людей з інвалідністю. Інтер'єри адаптовані для різних груп користувачів, включаючи читальні місця для людей із порушеннями зору (Steinfeld and Maisel) (Рис 3.12).

Рис 3.12 - Національна бібліотека Катару в Досі. Джерело: *Harmonies Magazine, Afasia Archzine*

Проект адаптації вокзалів у Японії ілюструє інноваційний підхід до створення доступного середовища. Вокзали обладнані ліфтами, ескалаторами, тактильними направляючими плитками, поліпшеними знаками навігації та

спеціальними зонами для людей з обмеженими можливостями. У поїздах передбачені місця для візків і доступні туалети, що забезпечує комфорт для пасажирів різних категорій (Jensen) (Рис. 3.13).

Рис. 3.13. - Адаптація вокзалів в Японії. Джерело: *PEACH Research*

Центр Помпіду в Парижі забезпечує 100% доступність для людей із обмеженими можливостями. Відкрита конструкція будівлі та простори галереї сприяють зручній навігації. У центрі доступні аудіо- та відеогіди, а також прокат інвалідних візків. Архітектура поєднує сучасний дизайн і комфорт для всіх категорій відвідувачів (Clarkson et al.) (Рис. 3.14).

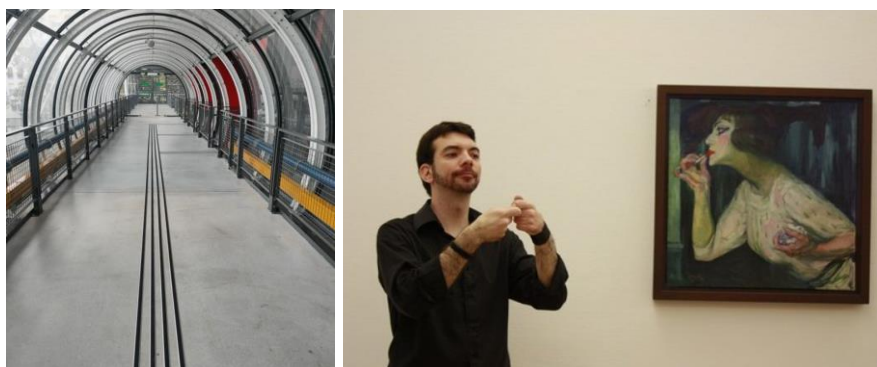

Рис. 3.14 – Центр мистецтва і культури ім. Жоржа Помпіду в Франції.

Джерело: *Centre Pompidou*

Школа Hazelwood у Глазго, Великобританія, є новаторським навчальним закладом, спроектованим спеціально для дітей із множинними вадами, такими як зорові, слухові, рухові та когнітивні порушення. Цей освітній простір став прикладом успішного застосування інклюзивного дизайну, орієнтованого на забезпечення доступності, безпеки та стимулювання незалежності для 60 учнів віком від 2 до 19 років.

Архітектура школи Hazelwood уникає стандартного інституційного вигляду, створюючи тепле, індивідуалізоване середовище, яке відповідає унікальним потребам своїх користувачів. Проект архітекторів GM + AD Architects, завершений у 2007 році, реалізує підхід, де кожна деталь слугує для підтримки комфортного та стимулюючого навчального середовища. Сенсорні стіни та доріжки, вкриті пробковими матеріалами, слугують як навігаційні тактильні маркери, допомагаючи учням орієнтуватися в просторі завдяки тактильним і візуальним підказкам (Mace).

Просторова організація закладу враховує інтуїтивну навігацію. Вигнуті макети коридорів та відсутність гострих кутів сприяють створенню безпечного середовища, яке мінімізує стрес і покращує просторове сприйняття учнів із когнітивними порушеннями.

Однією з ключових особливостей школи є використання сенсорного освітлення, яке стратегічно розміщено для підтримки дітей із порушеннями зору. Це освітлення створює стимулююче середовище, яке допомагає розвивати сенсорне сприйняття та сприяє кращому навчанню. Басейн для гідротерапії, оснащений сенсорними елементами, не лише підтримує фізичну реабілітацію, а й забезпечує психо-емоційну релаксацію.

Будівля школи гармонійно інтегрується з природним середовищем завдяки облицюванню з модрини, яка природно змінюється з плином часу, надаючи естетичний і екологічний вигляд. Відкриті простори та сади є не лише візуально привабливими, але й функціональними зонами для навчання,

відпочинку та взаємодії з природою. Ці елементи сприяють розвитку моторики, когнітивних і соціальних навичок учнів.

Одним із ключових аспектів проєкту Hazelwood є залучення до розробки всіх зацікавлених сторін. Консультації з учителями, батьками, клініцистами та спеціалістами в галузі реабілітації забезпечили врахування різноманітних потреб. Спеціальний директор школи брав активну участь у розробці конкретних рішень, що дозволило створити простір, який адаптований до специфічних вимог учнів (Steinfeld and Maisel).

Інклюзивний дизайн школи не лише задовольняє фізичні потреби учнів, але й позитивно впливає на їхній емоційний та когнітивний стан. Сенсорні стежки та освітлення сприяють зниженню тривожності та стимулюють цікавість до навчання. Організація простору, яка сприяє незалежності, допомагає розвивати почуття власної гідності та самостійності.

Школа Hazelwood є зразковим прикладом того, як інклюзивний дизайн може змінити якість освіти та життя для дітей із множинними вадами. Завдяки ретельно продуманому середовищу, яке враховує сенсорні, фізичні та когнітивні потреби, цей навчальний заклад сприяє розвитку незалежності, впевненості в собі та рівності у доступі до освіти. Hazelwood демонструє, що інклюзивний дизайн не лише підтримує соціальну інтеграцію, але й створює натхненне середовище для навчання та розвитку (Рис. 3.15).

Рис 3.15 – Інклюзивна школа Hazelwood. Джерело: *Greek Architects*

Міжнародний аеропорт Чангі в Сінгапурі впроваджує безбар'єрні рішення, включаючи пандуси, ліфти, тактильні покажчики та звукові системи інформування. Адаптовані туалетні кімнати та послуги супроводу забезпечують комфорт для всіх пасажирів. Аеропорт також інтегрує біометричні технології для зручності пересування (Clarkson et al.) (Рис. 3.16).

Рис 3.16 – Аеропорт "Чангі" в Сінгапурі. Джерело: *The Times of India*

Сіетльська публічна бібліотека активно впроваджує інклюзивні рішення, включаючи спеціальні набори для осіб із порушеннями зору, програмне забезпечення для озвучення тексту та друк шрифтом Брайля. Програма LEAP сприяє рівному доступу до бібліотечних послуг і ресурсів (Steinfeld and Maisel).

Розумний будинок в Нідерландах демонструє використання технологій для інклюзивності, включаючи голосове управління, адаптивні меблі та повну безбар'єрність простору (Jensen). Freedom Village у США забезпечує комфорт і незалежність для літніх людей, пропонуючи широкий спектр послуг та доступних рішень, що сприяють активному способу життя (Масе) (Рис. 3.17).

Рис. 3.17 – Freedom Village у США. Джерело: *SSEP*

Досвід реалізації інклюзивних проектів підтверджує, що впровадження доступності та комфорту у громадські та житлові простори підвищує якість життя всіх користувачів. Інноваційні рішення, такі як адаптивні меблі, розумні технології та акцент на естетику й безпеку, сприяють створенню гармонійного середовища, яке відповідає сучасним потребам суспільства.

3.6. Оцінка впливу інклюзивного дизайну на якість життя користувачів

Інклюзивний дизайн безпосередньо впливає на якість життя користувачів, забезпечуючи доступність, комфорт і безпеку для всіх категорій населення, включаючи осіб із фізичними, сенсорними, когнітивними чи іншими обмеженнями. Основна мета інклюзивного підходу — створення середовища, яке сприяє соціальній інтеграції, підтримує фізичне та психологічне здоров'я і відповідає індивідуальним потребам кожної людини. У цьому розділі розглянуто, як впровадження інклюзивного дизайну впливає на різні аспекти життя користувачів та які методи використовуються для оцінки цього впливу (Clarkson et al.; Steinfeld and Maisel).

Інклюзивний дизайн сприяє підвищенню безпеки користувачів і зниженню ризику травм. Використання антиковзких покриттів у громадських

та житлових приміщеннях зменшує ймовірність падінь серед літніх людей та осіб із порушеннями моторики. Наявність поручнів, пандусів та широких проходів, ширина яких не менше 90 см, забезпечує комфортне і безпечне пересування маломобільних груп населення (Jensen). Крім того, інклюзивні простори сприяють підтримці фізичної активності. У реабілітаційних центрах адаптивні меблі, наприклад, регульовані за висотою столи, полегшують виконання повсякденних завдань. Інклюзивні спортивні зали й парки, що передбачають доступні тренажери та інші елементи, дозволяють залучати людей із різними можливостями до активного способу життя.

Інтер'єри, створені з урахуванням потреб користувачів, сприяють зниженню рівня стресу та тривожності. Наприклад, використання натуральних матеріалів, таких як дерево чи камінь, створює затишну атмосферу, а заспокійливі кольорові палітри, зокрема синій і зелений, доведено зменшують рівень стресу (Imrie). Інклюзивний дизайн також підтримує емоційне благополуччя, сприяючи соціальній взаємодії. Наприклад, спільні зони в громадських просторах або житлових будинках створюють умови для спілкування та інтеграції різних груп населення. Інтерактивні елементи, такі як тактильні панелі або адаптивні технології, заохочують користувачів до активного використання простору та створюють умови для самовираження (Jensen).

Інклюзивні простори сприяють соціальній інтеграції, забезпечуючи рівний доступ до об'єктів для всіх категорій населення. Наприклад, школа Hazelwood демонструє, як інклюзивний дизайн може інтегрувати дітей із різними потребами у навчальний процес (Steinfeld and Maisel). Громадські простори, які передбачають комфортне пересування, стимулюють соціальну активність та участь у спільних заходах. Також інклюзивний дизайн допомагає зменшити дискримінацію та соціальну ізоляцію осіб із інвалідністю. Використання універсальних елементів, наприклад, адаптованої транспортної

інфраструктури в Японії, забезпечує рівні можливості для пересування (Clarkson et al.).

Впровадження інклюзивного дизайну знижує витрати на адаптацію будівель, якщо такі елементи інтегруються ще на етапі проектування. Наприклад, універсальні елементи, як-от пандуси, ширші двері та тактильні доріжки, роблять простір доступним без потреби в додаткових витратах у майбутньому (Mace). Інклюзивний дизайн також підвищує конкурентоспроможність об'єктів. Наприклад, готелі Scandic Hotels інтегрували принципи доступності в усі свої об'єкти, що стало важливою перевагою для залучення ширшої аудиторії користувачів (Jensen).

Оцінка ефективності інклюзивного дизайну передбачає використання різних підходів. Анкетування та опитування користувачів дозволяють отримати зворотний зв'язок від різних категорій населення щодо їхньої задоволеності простором. Ергономічні тести використовуються для оцінки фізичного комфорту меблів, проходів і пандусів. Моніторинг та аналіз статистичних даних, таких як зменшення кількості травм у реабілітаційних центрах або зростання соціальної активності в громадських просторах, допомагають отримати об'єктивні результати (Imrie).

Інклюзивний дизайн є потужним інструментом для покращення якості життя користувачів, сприяючи фізичному, психологічному та соціальному благополуччю. Його впровадження створює безпечне, комфортне та доступне середовище, яке відповідає потребам усіх категорій населення. Оцінка ефективності інклюзивного дизайну дозволяє вдосконалювати існуючі проекти, забезпечуючи відповідність сучасним стандартам.

Висновки до розділу 3

Розділ 3 досліджує важливість розробки безбар'єрного середовища та впровадження інклюзивного дизайну в архітектурі й інтер'єрах як ключового

інструменту створення комфортного, доступного та функціонального середовища для людей із різними потребами. У ході аналізу було визначено такі ключові аспекти: безбар'єрність і адаптація житлового простору, інновації та адаптивні технології, ергономіка та комфорт, матеріали, кольори та текстури, успішні проекти, покращення якості життя.

Забезпечення доступності простору для людей із фізичними, сенсорними й когнітивними особливостями підвищує їхню автономність і зменшує ризик соціальної ізоляції. Це включає впровадження рішень, таких як пандуси, ліфти та безперешкодний доступ до всіх функціональних зон (Clarkson et al., *Inclusive Design: Design for the Whole Population*).

Використання сучасних технологій, таких як "розумні" системи управління, регульовані меблі та інтерактивні елементи, сприяє створенню гнучких, функціональних і зручних просторів для всіх категорій користувачів (Imrie, *Accessible Urban Environments*).

Раціональне планування та ергономічне розташування меблів і обладнання враховують фізіологічні й психологічні потреби користувачів, забезпечуючи гармонійне та безпечне використання приміщень (Steinfeld and Maisel, *Universal Design Handbook*).

Уважний вибір оздоблювальних матеріалів, контрастних кольорів і тактильних поверхонь сприяє створенню естетично привабливого, безпечного та функціонального середовища, особливо для людей із сенсорними обмеженнями (Fogt, *Ergonomic Approaches in Inclusive Interior Design*).

Аналіз практичного досвіду реалізації інклюзивних просторів підтверджує, що доступність і комфорт позитивно впливають на соціальну інтеграцію користувачів, знижують рівень дискримінації та підвищують загальну якість життя (United Nations, *Convention on the Rights of Persons with Disabilities*).

Інклюзивний дизайн робить значний внесок у фізичне, психологічне та соціальне благополуччя користувачів. Це досягається шляхом створення

середовища, яке є безпечним, комфортним і доступним для всіх (Mace, *Universal Design: Creating Inclusive Environments*).

Отже, інклюзивний дизайн не лише формує фізичне середовище, але й виступає потужним соціальним інструментом, що сприяє рівноправності, гармонії та інноваціям у суспільстві. Його впровадження є важливим кроком до формування суспільства, яке підтримує різноманітність, повагу та інтеграцію всіх категорій населення.

РОЗДІЛ IV. РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНКЛЮЗИВНОГО ДИЗАЙНУ

4.1. Стратегії впровадження інклюзивного підходу у міське середовище

Інклюзивний підхід до міського середовища спрямований на створення простору, який є доступним, зручним і функціональним для всіх категорій населення. Це включає врахування потреб людей із фізичними, сенсорними, когнітивними чи іншими обмеженнями, а також забезпечення умов для інтеграції різних соціальних груп. Такий підхід є основою сучасної урбаністики, яка базується на принципах сталого розвитку, соціальної рівності та інтеграції (Imrie, *Accessible Urban Environments*).

Ключовою основою інклюзивного міського середовища є універсальний дизайн, концепція якого спрямована на забезпечення максимальної зручності для всіх категорій населення. Універсальний дизайн виключає необхідність додаткової адаптації чи спеціального обладнання. Наприклад, занижені бордюри, пандуси та широкі тротуари забезпечують комфортний доступ для осіб на інвалідних візках, батьків із дитячими колясками та літніх людей (Steinfeld and Maisel, *Universal Design Handbook*).

Створення безбар'єрного середовища є пріоритетом для забезпечення доступності міських просторів. Це включає усунення фізичних бар'єрів, таких як вузькі проходи, сходи без альтернативних маршрутів чи високі бордюри. Додатково тактильні доріжки, індикатори та інші елементи орієнтації є важливими для людей із вадами зору (Mace, *Universal Design: Creating Inclusive Environments*).

Громадський транспорт має бути максимально доступним для всіх категорій населення. Це включає низькі платформи, пандуси, звукові та

візуальні сигнали у вагонах і на зупинках. Вокзали та зупинки повинні бути обладнані ліфтами, ескалаторами та інформаційними табло із шрифтом Брайля. Прикладом є адаптація вокзалів у Японії, де забезпечено безбар'єрний доступ для маломобільних груп населення (United Nations, *Convention on the Rights of Persons with Disabilities*).

Сучасні технології, такі як мобільні додатки для пошуку доступних маршрутів, GPS-навігація та сенсорні системи для людей із вадами слуху чи зору, значно підвищують функціональність міського середовища. Наприклад, мобільні додатки можуть інформувати про доступність транспорту чи рівень завантаженості громадських зон (Imrie).

Інклюзивний дизайн сприяє створенню умов для соціальної взаємодії. Громадські простори, такі як парки, площі чи сквери, повинні бути зручними для всіх соціальних груп, включаючи маломобільні групи населення, дітей, молодь і літніх людей (Clarkson et al., *Inclusive Design: Design for the Whole Population*).

Для впровадження інклюзивного дизайну важливо розробити законодавчі норми, які враховують міжнародний досвід, наприклад, стандарт ISO 21542:2011 для доступності будівель. Інклюзивність має бути врахована на етапі планування та дизайну міських об'єктів, із залученням громадськості до процесу прийняття рішень.

Реалізація інклюзивних проектів потребує достатнього фінансування. Це передбачає залучення інвестицій від держави, приватного сектору та міжнародних організацій. Додатково важливим є проведення тренінгів і семінарів для професіоналів у сфері архітектури й урбаністики, а також інформування громадськості про переваги інклюзивного дизайну (Steinfeld and Maisel).

Успішні проекти, такі як адаптація вокзалів у Японії, інфраструктура Осло та Центр Помпіду в Парижі, демонструють ефективність інклюзивного

підходу. Ці приклади свідчать, що впровадження доступності є не лише соціально важливим, але й економічно виправданим (Imrie).

Фінансові обмеження, брак обізнаності серед професіоналів та бюрократичні перешкоди є основними викликами на шляху впровадження інклюзивного дизайну. Вирішення цих проблем потребує скоординованих зусиль держави, бізнесу та громадянського суспільства.

Впровадження інклюзивного підходу у міське середовище є важливим кроком до створення соціально рівного суспільства. Стратегії інтеграції інклюзивного дизайну базуються на законодавчій основі, ефективному плануванні, достатньому фінансуванні та підвищенні обізнаності. Успішні приклади з різних країн доводять, що інклюзивний дизайн є важливим компонентом сталого розвитку.

4.2. Перспективи розвитку інклюзивного дизайну в Україні та світі

Інклюзивний дизайн, як концепція створення доступного середовища для всіх категорій населення, продовжує набирати актуальності у глобальному та локальному контекстах. Його роль у покращенні якості життя, соціальній інтеграції та сталому розвитку стає дедалі очевиднішою. У цьому розділі аналізуються перспективи розвитку інклюзивного дизайну у світі й Україні, зокрема виклики, можливості та стратегічні підходи до його впровадження.

На міжнародному рівні інклюзивний дизайн є важливою складовою соціальної політики та урбаністики. Наприклад, *Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю* заклала фундамент для формування глобальних стандартів доступності (United Nations, 2006). Країни Європейського Союзу активно впроваджують "зелені" проекти, які поєднують екологічність із принципами інклюзивності. У Швеції та Нідерландах розробляються "розумні міста", що інтегрують адаптивні технології, такі як автоматизовані системи навігації, сенсорні панелі та мобільні додатки (Imrie, *Accessible Urban Environments*).

Інклюзивний дизайн має також значний економічний потенціал. Наприклад, мережа Scandic Hotels демонструє, що інвестиції в доступність сприяють розширенню клієнтської бази та підвищенню репутації бренду (Steinfeld and Maisel, *Universal Design Handbook*).

В Україні, попри ратифікацію *Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю* та адаптацію національних стандартів, реалізація принципів інклюзивності ще потребує значних зусиль. Одним із найбільш прогресивних прикладів є реабілітаційний центр "НЕЗЛАМНІ", над дизайном якого мені вдалося попрацювати. У ньому впроваджуються адаптивні технології, зокрема для людей із фізичними травмами. Впровадження систем "розумного будинку" та інтерактивних навігаційних додатків може значно підвищити доступність житлових і громадських просторів.

Основними викликами для розвитку інклюзивного дизайну залишаються фінансові обмеження, недостатня обізнаність та відсутність системного підходу. Вирішення цих проблем можливе через створення міжвідомчих робочих груп, залучення міжнародних грантів та проведення інформаційних кампаній (Clarkson et al., *Inclusive Design: Design for the Whole Population*).

Перспективи розвитку інклюзивного дизайну в Україні та світі є значними. Його інтеграція не лише покращує якість життя, але й сприяє соціальній згуртованості та економічному розвитку. Україна, з огляду на сучасні виклики, має унікальну можливість скористатися міжнародним досвідом та впровадити ефективні стратегії для створення доступного й комфортного середовища для всіх.

4.3. Взаємодія інклюзивного дизайну з сучасними архітектурними та технологічними тенденціями

Інклюзивний дизайн є невід'ємною складовою сучасного урбаністичного середовища, де архітектурні та технологічні інновації формують нові стандарти доступності, функціональності та естетичності. У цьому розділі проаналізовано, як сучасні архітектурні рішення та технології взаємодіють для створення середовища, яке забезпечує рівні можливості для всіх категорій населення.

Сталий розвиток стає ключовим принципом у сучасній архітектурі. Проекти, такі як Національна бібліотека Катару, демонструють, як використання природного освітлення, екологічно чистих матеріалів і відкритих просторів може створювати комфортні умови для людей із різними потребами (*National Library of Qatar*).

Гнучкість архітектурних рішень, включаючи модульні конструкції та адаптивні інтер'єри, забезпечує доступність і зручність для різних груп населення. Наприклад, у школі Hazelwood у Великобританії застосовано гнучкі просторові рішення, які враховують індивідуальні потреби учнів (*Imrie, Accessible Urban Environments*).

Сучасні технології відкривають нові можливості для впровадження інклюзивного дизайну. Наприклад, у "розумних" будинках у Нідерландах використовується голосове управління для регулювання температури, освітлення та інших функцій (*Steinfeld and Maisel, Universal Design Handbook*). Сенсорні технології забезпечують зворотний зв'язок через тактильні або візуальні сигнали, що є корисним для людей із порушеннями зору чи слуху.

Доповнена та віртуальна реальність знаходять широке застосування в інклюзивному дизайні. AR-додатки допомагають людям із порушеннями зору орієнтуватися у просторі, а VR використовується для моделювання доступних середовищ і навчання фахівців (*Clarkson et al., Inclusive Design*).

Інтеграція архітектурних рішень із сучасними технологіями дозволяє створювати безбар'єрні середовища. Яскравим прикладом є вокзали в Японії, де архітектурні інновації поєднуються із сучасними технологіями, такими як автоматизовані двері та сенсорні системи (*Japan Railways Accessible Design Standards*).

У громадських просторах інтеграція AR-додатків і сенсорних панелей підвищує доступність і комфорт для всіх категорій користувачів. Наприклад, у Сіетлській бібліотеці застосовуються інтерактивні інформаційні табло, дисплеї Брайля та аудіогіди (*Seattle Public Library Accessibility Initiatives*).

Взаємодія інклюзивного дизайну з сучасними архітектурними та технологічними тенденціями створює нові можливості для покращення якості життя. Інновації, такі як сенсорні системи, адаптивні меблі та "розумні" будівлі, забезпечують комфорт і доступність для всіх користувачів. Інтеграція цих підходів сприяє не лише формуванню інклюзивного середовища, але й створює основу для сталого розвитку, що відповідає потребам сучасного суспільства.

4.4. Авторська розробка дизайну інтер'єру національного реабілітаційного центру «НЕЗЛАМНІ» (UNBROKEN), м. Львів, вул. Гетьмана Мазепи, 25

Національний реабілітаційний центр «НЕЗЛАМНІ» (UNBROKEN), розташований у Львові, є унікальним проектом, спрямованим на комплексну реабілітацію постраждалих внаслідок війни в Україні. Інтеграція інклюзивного підходу в архітектуру та дизайн інтер'єру стала ключовим елементом у створенні середовища, що сприяє фізичному, психологічному та соціальному відновленню пацієнтів (Steinfeld and Maisel, *Universal Design Handbook*).

Мій внесок у проект включав співпрацю з архітектурною компанією АВМК, завдяки якій я мав можливість долучитися до проектування центру. Моїм завданням було розробити дизайн та візуалізації інтер'єру з урахуванням принципів інклюзивності й потреб реабілітації. У рамках проекту я працював над такими просторами: на першому поверсі були розроблені основний хол, ліфтовий хол та їдальня; на шостому поверсі — типовий кабінет для прийому пацієнтів і типова палата з інклюзивним санвузлом; на сьомому поверсі — хол із функціональними зонами, конференц-зал, зал фізичної терапії, санвузли для маломобільних груп населення (МГН), душова кімната, чоловічий і жіночий санвузли, ергокухня та зона відпочинку.

Матеріали та кольорові рішення в проекті були обрані відповідно до сучасних стандартів медичних установ. Для підлоги використовувався комерційний лінолеум із високою зносостійкістю, неслизькою поверхнею та широкою палітрою кольорів, що допомагає створювати акценти для полегшення орієнтації (Clarkson et al., *Inclusive Design*). Стелі виконані з акустичних панелей Armstrong, які забезпечують комфортний рівень шуму та зручний доступ до комунікацій. Стіни оздоблені однотонними панелями в прохідних зонах, нейтральними пастельними кольорами в кабінетах і палатах, а також дерев'яними панелями для створення затишку в окремих зонах. Загальна кольорова гама включає теплий білий колір для зон загального користування, бежевий для зон рецепції, зелений і жовтий для зон відпочинку й реабілітації.

Інноваційні рішення проекту спрямовані на забезпечення функціональності та інклюзивності. Наприклад, у зоні рецепції передбачено знижену стільницю для зручності людей на інвалідних візках, а контрастний жовтий цоколь допомагає орієнтуватися людям із вадами зору (*ADA Standards for Accessible Design*). Ергокухня оснащена регульованими робочими поверхнями, опущеними верхніми шафами та сучасною побутовою технікою із простим інтерфейсом. У залі фізичної терапії встановлено сучасне

обладнання для реабілітації, а також просторі зони для фізичних вправ і занять із реабілітологами. У зоні ходіння по камінцях використано натуральні текстури для стимуляції м'язів і нервових закінчень, а LED-підсвітка акцентує увагу на зоні, створюючи сприятливу атмосферу.

Інклюзивність і комфорт — це ключові принципи проекту, які враховувалися в усіх аспектах. Усі приміщення центру оснащені широкими проходами та зручними пандусами, які замінюють сходи. Санвузли та душові кімнати обладнані поручнями, адаптованими умивальниками й дзеркалами для зручності маломобільних груп населення. Для орієнтації людей із вадами зору використано навігаційні табло й контрастні кольорові орієнтири (*Japan Railways Accessible Design Standards*).

Дизайн інтер'єру холу реабілітаційного центру «НЕЗЛАМНІ» передбачає створення простору, що відповідає сучасним принципам інклюзивності, естетичності та функціональності. Основними зонами холу є вхідна група з тамбуром, рецепція, зона очікування, зона відпочинку та кафетерій. Простір зоновано за допомогою кольорів, що сприяє легшій орієнтації в приміщенні: теплий білий використано для прохідних зон, бежевий виділяє зону рецепції, а приглушені зелений і жовтий — для зон відпочинку та кафетерію, створюючи атмосферу затишку та спокою.

Рецепція виконана з урахуванням принципів інклюзивності: частина стійки має занижену висоту, що забезпечує комфортний доступ для людей на кріслах колісних. Позаду стійки розташовано декоративні перфоровані панелі, які пропускають природне світло, створюючи гармонійний фон. Для виділення цієї зони використано підсвічування цоколя теплим світлом, а стіни та стеля виконані в єдиній кольоровій палітрі. Біля рецепції встановлено диван для очікування, а додавання живих рослин створює позитивну атмосферу. Прямі маршрути доступу до рецепції з обох сторін сприяють зручності пересування (Рис. 4.1).

Рис. 4.1 — Візуалізації інтер'єру холу та зони рецепції. *Розроблено автором.*

Зона відпочинку облаштована модульними меблями жовтих і сірих кольорів, що підкреслює сучасний стиль і адаптивність простору. Інтегровані розетки в меблях забезпечують зручність використання гаджетів. М'які меблі розташовані з урахуванням зонування простору, що дозволяє формувати різні функціональні сценарії. Окремо виділено **дитячу зону** з елементами для розваг та навчання, що дозволяє батькам спокійно проводити час у зоні відпочинку або виконувати свої справи.

Рис. 4.2 — Візуалізації зони відпочинку. *Розроблено автором.*

Кафетерій, розташований у холі, оформлений у мінімалістичному стилі з використанням теплого освітлення та сучасних матеріалів. Барна стійка та

напівбарні стільці біля панорамних вікон створюють сприятливі умови для неформального спілкування.

Рис. 4.3 — Візуалізація кафетерію. *Розроблено автором.*

Для забезпечення безбар'єрного доступу сходи, які вели до крил будівлі, замінено на плавні пандуси з ухилом відповідно до ДБН В.2.2-40:2018 (ДБН В.2.2-40:2018). Такий підхід забезпечує комфортний доступ для всіх відвідувачів, включаючи маломобільні групи населення.

Інтер'єр гармонійно поєднує функціональність, доступність та естетику, що сприяє створенню комфортного середовища для всіх категорій відвідувачів.

Ліфтовий хол у реабілітаційному центрі «НЕЗЛАМНІ» виконує роль ключового простору для організації руху відвідувачів, забезпечуючи комфортне пересування між зонами будівлі. У дизайні використано білі ламіновані панелі, які гармонійно поєднуються з дерев'яними панелями, що створюють сучасну та затишну атмосферу. Акцентні дерев'яні елементи додають тепла інтер'єру та надають йому естетичної завершеності.

Рис. 4.4 — Візуалізації ліфтового холу. *Розроблено автором.*

Зона очікування облаштована зручним модульним диваном у сірих тонах, невеликим журнальним столиком та декоративною рослиною, що створює приємну атмосферу для відвідувачів. На стіні, облицьованій дерев'яними панелями, розміщено декоративний елемент, який надає простору унікальності та підкреслює індивідуальний стиль інтер'єру.

Ліфтові двері виконані з металу з полірованою поверхнею, що підкреслює сучасний характер дизайну та забезпечує довговічність. Для зручності маломобільних груп населення вхід до тамбуру пожежного ліфта обладнаний автоматичними дверима, що сприяє безбар'єрності та відповідає сучасним стандартам інклюзивності.

Освітлення холу реалізоване за допомогою вбудованих LED-світильників, які рівномірно освітлюють простір, забезпечуючи комфорт і безпеку для всіх відвідувачів. У дизайні враховано необхідність оптимальної організації руху, що дозволяє легко орієнтуватися у просторі.

Інтер'єр їдальні спроектовано з урахуванням сучасних принципів комфорту, функціональності та естетики, щоб створити приємний простір для прийому їжі. Простір їдальні поділено на зони: зону роздачі, обідню зону та умивальники. Обідня зона має світлий і чистий дизайн у білих і пастельних тонах із зеленими акцентами. Це сприяє спокійній і розслабленій атмосфері під час прийому їжі.

Рис. 4.5 — Візуалізації їдальні. *Розроблено автором.*

Меблі виготовлені з міцних і зносостійких матеріалів, які відповідають гігієнічним стандартам і легко миються. Стільниці та стільці стійкі до вологи, що забезпечує їх довговічність у громадських приміщеннях. У зоні умивальників передбачено зручний доступ і використання, включаючи людей із обмеженими можливостями.

Природне освітлення забезпечується великими вікнами, а доповнюється якісним штучним світлом для рівномірного освітлення простору в будь-який час доби. В зоні роздачі враховані потреби людей із різними рівнями мобільності, що сприяє інклюзивності простору. Живі рослини, розташовані на підвісних полицях і у вазонах, додають затишку та покращують екологічність середовища, сприяючи загальній позитивній атмосфері.

Палата спроектована для комфортного перебування трьох пацієнтів із забезпеченням функціональності, естетики та інклюзії. Одним з важливих завдань для проектування було забезпечення домашньої атмосфери, щоб пацієнти відчували себе як вдома, а не в медичній установі та могли швидше відновитися та адаптуватися до звичного життя.

Рис. 4.6 — Візуалізації палати для МГН. *Розроблено автором.*

Теплий білий колір стін створює світлу й затишну атмосферу. Частина стін оздоблена дерев'яними панелями, додаючи зв'язку з природою та тепла інтер'єру. Лляні штори та напівпрозора тюль додають домашнього затишку, регулюючи інтенсивність природного світла. Стеля виконана з акустичних панелей Armstrong, що забезпечують комфортний рівень шуму. Уздовж стелі змонтовані направляючі для штор, які роблять можливість зонування кожного ліжка при потребі забезпечення приватності. Підлога виконана з комерційного лінолеуму у приглушеному зеленому відтінку. Лінолеум плавно переходить на стіни, формуючи плінтус для зручності догляду та прибирання. Ліжка автоматично регулюються за висотою та кутом нахилу спинки, виконані у біло-синій кольоровій гамі. Це дозволяє пацієнтам з обмеженими фізичними можливостями налаштувати зручне положення. Над кожним ліжком розташоване індивідуальне бра для читання або використання у вечірній час без заважання іншим пацієнтам. Приліжкові тумби зеленого кольору біля кожного ліжка забезпечують місце для зберігання особистих речей першої необхідності. Велика шафа дозволяє розміщувати особисті речі пацієнтів, підтримуючи порядок у приміщенні. Відпочинкова зона облаштована м'якими кріслами та кавовим столиком, що створює простір для спілкування з відвідувачами. Між вікнами встановлено телевізор для перегляду фільмів та

створення домашньої атмосфери. Біля кожного ліжка розташовані вимикачі особистого та загального світла, а також розетки для зарядки телефонів та гаджетів.

Санвузол палати спроектований для зручного користування пацієнтами з обмеженими можливостями, враховуючи всі аспекти безбар'єрності та ергономіки (ДБН В.2.2-40:2018). Стіни та підлога оздоблені структурним керамогранітом у теплосірому відтінку з текстурою бетону, що створює приємну естетичну атмосферу.

Рис. 4.7 — Візуалізації санвузла в палаті для МГН. Розроблено автором.

Простір санвузла достатньо великий, щоб дозволити пацієнту на кріслі колісному зручно припаркуватися в спеціально відведеному місці або безперешкодно дістатися до всіх функціональних зон. По периметру стін встановлені поручні з нержавіючої сталі для підтримки пацієнтів під час пересування або вставання.

Умивальник розташований на оптимальній висоті, що дозволяє легко під'їжджати до нього на кріслі колісному. Довга ручка змішувача зменшує зусилля, необхідне для користування, а поворотне дзеркало дає змогу налаштувати кут огляду відповідно до висоти користувача.

Усі елементи інтер'єру проєктувалися з урахуванням антропометричних особливостей різних груп пацієнтів. Функціональність обладнання та меблів повністю відповідає потребам людей з обмеженими можливостями, забезпечуючи максимальну зручність і безпеку.

Особлива увага приділена вибору матеріалів: вони стійкі до вологи, легко очищуються та відповідають сучасним гігієнічним стандартам, що сприяє підтриманню чистоти в приміщенні. Простір гармонійно поєднує функціональність із естетикою, забезпечуючи комфорт і привабливий вигляд.

Дизайн кабінету для прийому пацієнтів у реабілітаційному центрі UNBROKEN спроектовано з урахуванням принципів функціональності, естетики та інклюзії. Основною ідеєю є створення комфортного, сучасного простору, який сприяє ефективній роботі реабілітолога та зручності пацієнтів.

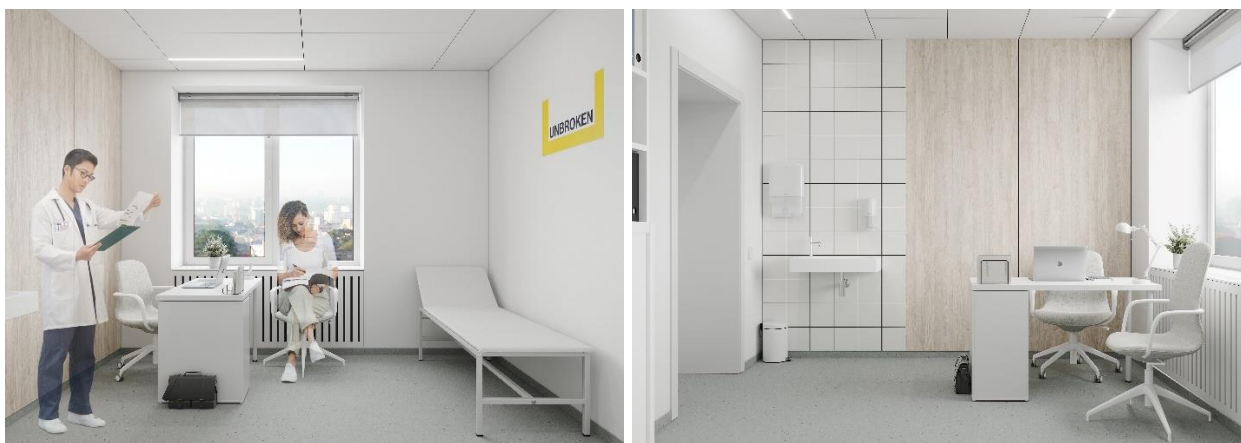

Рис. 4.8 — Візуалізації кабінету реабілітолога. *Розроблено автором.*

На підлозі використаний комерційний лінолеум м'якого приглушеного відтінку, який забезпечує довговічність, легкість у догляді та створює приємну текстуру для руху. Стриманий білий колір стін візуально розширює простір і створює атмосферу чистоти, гармонійно доповнюючись акцентними

дерев'яними панелями, які додають тепла та затишку робочій зоні реабілітолога.

Робочий стіл встановлено з урахуванням природного бокового освітлення, що сприяє комфортному діалогу між пацієнтом і лікарем. Вбудована шафа для зберігання медичних матеріалів інтегрована в дизайн, забезпечуючи порядок і організацію робочого простору.

Кушетка для огляду пацієнтів має ергономічний дизайн і розташована так, щоб забезпечити легкий доступ для пацієнтів із обмеженими можливостями. Радіатор прихований за перфорованою панеллю, яка забезпечує оптимальний розподіл тепла та легко очищується.

Зона умивальника оформлена кахельною плиткою, стійкою до вологи та забруднень. Умивальник доповнено аксесуарами для підтримання санітарії, такими як диспенсери для мила, рушників і смітник із педальним механізмом.

Вікна оснащені напівпрозорими ролетами, які дозволяють регулювати інтенсивність природного освітлення та захищають приміщення від перегріву в літній період. Лаконічний логотип UNBROKEN додає простору індивідуальності та підкреслює бренд центру.

Усі матеріали, використані в інтер'єрі, відповідають сучасним вимогам до медичних установ: вони безпечні, довговічні, легко очищуються та стійкі до зносу. Стримана кольорова палітра сприяє створенню спокійної атмосфери, а функціональний підхід до організації простору забезпечує комфорт як для пацієнтів, так і для медичного персоналу.

Такий дизайн кабінету відповідає всім вимогам ефективної реабілітації, створюючи дружню та професійну атмосферу.

Кафе-бібліотека реабілітаційного центру UNBROKEN є інноваційним простором, який поєднує функції затишного кафе та інтерактивної бібліотеки. Основна ідея полягала у створенні дружньої атмосфери, яка сприяє соціалізації пацієнтів, формуванню нових знайомств, обміну досвідом та підвищенню емоційного стану. Такий підхід сприяє швидшій реабілітації,

адже позитивне середовище та соціальна підтримка є важливими складовими одужання.

Рис. 4.9 — Візуалізації кафе-бібліотеки. *Розроблено автором.*

Приміщення включає зону міні-бібліотеки з відкритими стелажми, розташованими на доступній висоті для осіб на кріслах колісних. Передбачений формат "обміну книгами", що заохочує пацієнтів до взаємодії. Різноманітні зони відпочинку, такі як підвіконня з м'якими подушками, стандартні та напівбарні стільці, забезпечують комфорт для пацієнтів і гостей, дозволяючи насолоджуватися панорамними видами на місто. Кафе-зона оснащена барною стійкою, спроектованою з урахуванням інклюзивності, що робить її зручною для використання відвідувачами з обмеженими можливостями.

Кольорова гама приміщення поєднує пастельні зелені відтінки із білим, що створює заспокійливу атмосферу, а дерев'яні ніжки меблів додають тепла інтер'єру. Освітлення реалізоване у вигляді теплого світлодіодного підсвічування (3000К), яке додає затишку, а підвісні світильники забезпечують якісне зонування простору. Для забезпечення комфорту пацієнтів використані акустичні панелі, які сприяють зменшенню рівня шуму. Живі рослини створюють візуальну привабливість, покращують якість повітря та додають простору природного шарму.

Усі елементи меблів і декору розташовані з урахуванням потреб осіб з обмеженими можливостями. Простір передбачає зручний доступ до бібліотечних полиць, барної стійки та зон відпочинку. Широкі проходи забезпечують вільне пересування на кріслах колісних. У дизайні використані гіпоалергенні та екологічно чисті матеріали, що відповідають стандартам безпеки для медичних закладів.

Кафе-бібліотека виконує важливу роль не лише у фізичній, а й у соціальній реабілітації пацієнтів. Це місце для неформального спілкування, що допомагає долати ізоляцію та психологічні бар'єри. Унікальне поєднання функцій кафе та бібліотеки формує середовище, яке підтримує індивідуальну й колективну активність, сприяючи емоційному комфорту.

Цей дизайн демонструє сучасний підхід до інклюзивного проектування, який гармонійно поєднує функціональність, естетику та зручність для всіх категорій відвідувачів.

Дизайн інтер'єру конференц-залу створено для проведення конференцій, обміну досвідом та переговорів із партнерами, з акцентом на функціональність, комфорт та сучасну естетику. Інтер'єр виконаний у стриманому та стильному стилі, що сприяє діловій атмосфері. Основною колірною гамою є білий, що створює відчуття простору та нейтральності, необхідних для різноманітних заходів.

Рис. 4.10 — Візуалізації конференц залу. *Розроблено автором.*

Стіни, підлога та стеля підкреслюють простір і забезпечують нейтральний фон для презентацій та обговорень. Акцентною є одна зі стін, оздоблена дерев'яними панелями, які плавно переходять у вбудовану шафу для зберігання матеріалів та обладнання. Такий елемент додає інтер'єру теплоти та візуальної гармонії.

Посередині приміщення розташований великий комфортний стіл, розрахований на 12 осіб, що забезпечує зручну посадку для учасників заходів. Над столом інтегровано підвісні акустичні елементи з вбудованими світильниками. Вони виконують функції шумопоглинання, освітлення та декоративного акценту, створюючи оптимальні умови для роботи та спілкування.

Для презентацій передбачено проєкційний екран і проєктор, що відповідають технічним вимогам сучасних конференц-залів. Ролети на вікнах дозволяють регулювати рівень природного освітлення та температури в приміщенні, забезпечуючи комфортні умови під час будь-якої погоди.

Скляні двері мають матовану вставку, яка додає відчуття приватності, водночас зберігаючи відкритість і легкість простору. Це створює враження сучасного та доступного приміщення, що сприяє комфортному перебуванню учасників. Усі деталі дизайну ретельно продумані, щоб забезпечити зручність, функціональність та естетичне задоволення від використання простору.

Приміщення холу на сьомому поверсі реабілітаційного центру «НЕЗЛАМНІ» є центральною локацією для зустрічі відвідувачів, реєстрації пацієнтів та навігації між корпусами. Однією з головних особливостей є скляний місток, який поєднує цей хол із сусіднім корпусом, створюючи зручний перехід між зонами. Рецепція спроектована з урахуванням інклюзивності: знижена стільниця забезпечує доступність для людей з обмеженими можливостями. Для кращої візуальної орієнтації цоколь рецепції виділено контрастним жовтим кольором, що особливо корисно для відвідувачів із порушеннями зору.

Рис. 4.11 — Візуалізації презентаційного холу. *Розроблено автором.*

Інтер'єр холу виконаний у світлих тонах із використанням дерев'яних панелей, які створюють відчуття затишку та гармонії. На панелях інтегровані автентичні дерев'яні рельєфні картини, що додають приміщенню культурного акценту та підкреслюють його унікальність. Дизайн спрямований на створення спокійної та привітної атмосфери, яка сприяє позитивному емоційному налаштуванню відвідувачів.

Коридор, що веде до інших приміщень, продуманий для зручного пересування, зокрема для людей на кріслах колісних. Широкі проходи, контрастні позначення та природне освітлення через великі вікна забезпечують комфорт і легкість орієнтації. Матеріали оздоблення відповідають вимогам до гігієнічності та легкості у догляді, що важливо для медичних закладів.

Цей дизайн відображає сучасний підхід до організації громадських просторів у медичних установах, поєднуючи функціональність, естетику та інклюзивність.

На представницькому поверсі розташована компактна ергокухня, яка призначена для демонстрацій, навчання та обміну досвідом між колегами. Дизайн ергокухні в реабілітаційному центрі UNBROKEN розроблено з урахуванням специфічних потреб користувачів, які проходять реабілітацію. Основна концепція орієнтована на інклюзивність, ергономіку та

функціональність, що сприяє відновленню самостійності та навичок у побуті, оскільки після реабілітації пацієнти повертаються до звичного життя.

Рис. 4.12 — Візуалізація зони з ергокухнею. *Розроблено автором.*

Робочі поверхні кухні мають регульовану висоту, що дозволяє зручно користуватися простором людям з обмеженою мобільністю або на інвалідних візках. Нижні тумби виконані у підвісному форматі, щоб забезпечити доступ для ніг, а верхні тумби опущені для доступу до них з крісла колісного. Кухня оснащена сучасною побутовою технікою з простим і зрозумілим інтерфейсом, що враховує можливі фізичні обмеження користувачів.

Функціональна ергокухня дозволяє проводити кулінарні заняття, спрямовані на відновлення моторики та соціальних навичок. Поруч із кухонною зоною розташована відпочинкова зона, обладнана обідніми столами та зручними стільцями, що забезпечує можливість для неформального спілкування та відпочинку.

Дизайн залу фізичної терапії в реабілітаційному центрі «НЕЗЛАМНІ» (UNBROKEN) адаптовано до специфічних потреб пацієнтів, які проходять реабілітацію після травм, ампутацій або хірургічних втручань. Основним акцентом у проєкті є створення безпечного, комфортного й функціонального простору, який мотивує пацієнтів до активного відновлення.

Рис. 4.13 — Візуалізація залу фізичної терапії. *Розроблено автором.*

Простір залу наповнений сучасним реабілітаційним обладнанням, таким як тренажери для відновлення рухливості, системи підтримки та аксесуари для покращення координації, сили й витривалості (ДБН В.2.2-40:2018). Передбачено достатньо вільного місця для занять фізичними вправами на килимках і роботи з м'ячами. Зал також облаштований зонами для індивідуальних тренувань і роботи з реабілітологами.

Дизайн виконано у нейтральних і заспокійливих відтінках зеленого, які сприяють емоційному розслабленню пацієнтів. Великі вікна забезпечують природне освітлення, що позитивно впливає на психологічний стан користувачів, доповнене енергоефективним LED-освітленням, яке створює комфортні умови для тренувань за будь-якої погоди.

Головним елементом залу є його універсальність. Усі елементи простору спроектовані з урахуванням принципів інклюзивності. Це дозволяє користуватися обладнанням пацієнтам з обмеженою мобільністю, включаючи тих, хто пересувається на кріслах колісних. Простір залу сприяє не лише фізичній, а й психологічній реабілітації, допомагаючи пацієнтам повірити у свої сили та адаптуватися до нових фізичних можливостей.

Цей зал фізичної терапії втілює сучасний підхід до реабілітації через інтеграцію інноваційного обладнання й дизайну, що сприяє швидкому та успішному відновленню пацієнтів і їхньому поверненню до активного життя.

Відпочинкова зона коридору на сьомому поверсі реабілітаційного центру «НЕЗЛАМНІ» оформлена у заспокійливих зелених відтінках, що сприяють релаксації та відновленню. Зона обладнана комфортними диванами та кріслами, що створюють затишне місце для відпочинку пацієнтів і їхніх відвідувачів. Центральним елементом простору є зона ходіння по камінцях, яка слугує важливим інструментом у реабілітаційному процесі.

Рис. 4.14 — Візуалізація зони відпочинку. *Розроблено автором.*

Ця зона покликана імітувати природну нерівність поверхні та забезпечувати ефективне тренування ходьби в умовах, наближених до реальних. Поверхня зони складається з натуральних гладких і шорстких камінців різного розміру, закріплених у спеціальній основі для безпеки й стабільності. Різноманітність текстур і висоти камінців сприяє стимуляції нервово-м'язового апарату, покращенню чутливості стоп, активізації кровообігу та зміцненню м'язів ніг.

Підсвітка уздовж зовнішньої стіни створює теплу й заспокійливу атмосферу, одночасно акцентуючи увагу на зоні з камінцями. Лампи зі світлодіодним освітленням 3000K підкреслюють текстуру каменів, сприяючи загальному релаксу пацієнтів.

Інтеграція зони ходіння по камінцях у загальний дизайн простору не лише виконує естетичну функцію, а й сприяє відновленню координації, рівноваги та впевненості пацієнтів у своїх силах. Завдяки такому функціональному підходу реабілітаційний центр «НЕЗЛАМНІ» створює сприятливе середовище для фізичного й психологічного відновлення.

У санвузлах і душових кімнатах передбачено безбар'єрний доступ, що забезпечується широкими дверними прорізами та відсутністю порогів. Простір обладнаний нержавіючими поручнями, які сприяють безпечному використанню та надають додаткову підтримку, а також дзеркалами з нахилом і раковинами зі зручним під'їздом для інвалідних візків, що робить простір адаптивним. Просторове планування враховує достатній радіус маневрування для інвалідних візків, не менше 1,5 метра.

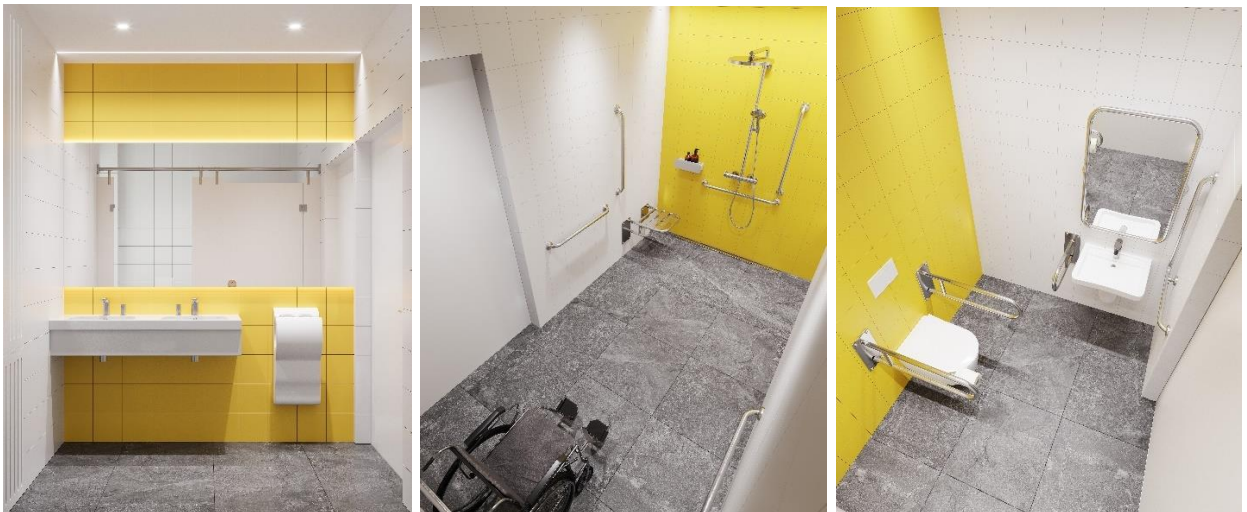

Рис. 4.2 — Візуалізації санвузла, душової кімнати та санвузла для МГН.

Розроблено автором.

Для інтер'єру вибрано комбінацію жовтого, білого та сірого кольорів. Жовтий колір асоціюється з енергією, оптимізмом і позитивом, що сприяє підвищенню настрою пацієнтів та їх мотивації до відновлення. Білий колір символізує чистоту та нейтральність, створюючи відчуття простору й

гармонії, а сірий додає інтер'єру сучасного вигляду, не перевантажуючи емоційний фон. Поєднання кольорів спрямоване на створення балансу між естетикою та психологічним комфортом, що особливо важливо для людей у процесі реабілітації.

Матеріали підбрано з акцентом на довговічність, безпеку та легкість у догляді. Використана матова керамічна плитка для підлоги має антиковзкі властивості, мінімізуючи ризик травмування. Стіни оздоблено жовтою й білою плиткою, яка створює контрастні орієнтири для осіб із порушеннями зору, що спрощує навігацію. Металеві елементи, зокрема поручні та тримачі для душу, виконані з нержавіючої сталі, що забезпечує довговічність та сучасний вигляд, а всі матеріали відповідають стандартам екологічної безпеки, що важливо для здоров'я користувачів.

Душова кімната для МГН обладнана складним сидінням, змонтованим на стіні, що забезпечує комфорт для осіб із фізичними обмеженнями. Тут також встановлено душовий тримач із регульованою висотою, тактильні маркери та контрастні кольори для орієнтації людей із вадами зору. У санвузлі для МГН передбачені високі поручні для підтримки, інклюзивне дзеркало із нахилом. Загальний санвузол обладнано сучасними змішувачами та дозаторами мила з сенсорами для безконтактного користування, а кабінки мають двері з полегшеним відкриванням і достатній простір усередині. Сушарки для рук, розташовані на оптимальній висоті для всіх користувачів.

Цей дизайн підкреслює гармонію між функціональністю та естетикою, враховує потреби маломобільних груп населення та забезпечує високий рівень комфорту для всіх відвідувачів реабілітаційного центру «НЕЗЛАМНІ».

Авторські рішення у проекті реабілітаційного центру «НЕЗЛАМНІ» забезпечили високий рівень доступності, комфорту та функціональності середовища для пацієнтів. В результаті пацієнти зможуть отримувати не лише якісну медичну допомогу, але й відновлюватися фізично, психологічно та соціально в інклюзивному та комфортному просторі. Реалізований проєкт є

прикладом для впровадження інклюзивного дизайну в інших реабілітаційних установах України.

На основі багаторічної роботи та проведеного дослідження я дійшов до висновків та можу надати рекомендації для проектування подібних центрів. Розподіл функціональних зон у реабілітаційних центрах має передбачати чітке зонування для зручності користування, що включає реабілітаційні зали, медичні кабінети, зони відпочинку та навчальні кімнати для ресоціалізації, а також відокремлення шумних зон від тихих для забезпечення комфорту пацієнтів із чутливістю до звукових подразників. Використання природних матеріалів, таких як дерево та камінь, створює теплу та заспокійливу атмосферу, а екологічні матеріали забезпечують безпеку й мінімізують ризики алергічних реакцій. Тактильні доріжки з різними текстурами сприяють орієнтації осіб із порушеннями зору, а візуальні підказки, зокрема яскраві кольорові акценти на стінах і підлозі, полегшують орієнтування в просторі людям із когнітивними порушеннями. Інклюзивний ландшафтний дизайн території забезпечує адаптацію для людей із обмеженими фізичними можливостями, включаючи прогулянкові алеї з тактильними покриттями, зони для активностей на відкритому повітрі та висаджені рослини, які використовуються як елементи терапії.

Висновки до розділу 4

Розділ 4 магістерської роботи розглядає ключові аспекти рекомендацій і перспектив розвитку інклюзивного дизайну в контексті сучасних соціальних, архітектурних і технологічних викликів.

Перший підрозділ (4.1) висвітлює стратегії впровадження інклюзивного підходу у міське середовище. Основну увагу приділено інтеграції принципів безбар'єрності в планування міської інфраструктури, що охоплює доступний транспорт, громадські простори та житлові райони,

адаптовані до потреб маломобільних груп населення (*Steinfeld and Maisel, Universal Design Handbook*). Впровадження «розумних» технологій і сталих архітектурних рішень дозволяє створювати простори, які відповідають потребам локальних спільнот (*Clarkson et al., Inclusive Design*).

У підрозділі 4.2 розглядаються перспективи розвитку інклюзивного дизайну в Україні та світі. В Україні, через виклики війни, акцент зроблено на створенні реабілітаційних центрів і середовищ для фізичного та психологічного відновлення постраждалих (*ДБН В.2.2-40:2018*). На міжнародному рівні інклюзивний дизайн стає фундаментом для соціального прогресу, технологічних інновацій і економічного зростання, виявляючи свою універсальність і актуальність (*United Nations, Convention on the Rights of Persons with Disabilities*).

Підрозділ 4.3 акцентує на взаємодії інклюзивного дизайну із сучасними архітектурними й технологічними тенденціями. Використання адаптивних технологій, доповненої реальності та сенсорних систем дає змогу створювати простори, які не лише відповідають функціональним потребам користувачів, але й сприяють їхній інтеграції в суспільство (*Healthcare Design Standards*). Ця синергія забезпечує інклюзивний підхід у найрізноманітніших контекстах.

Практична реалізація авторських рекомендацій у національному реабілітаційному центрі «НЕЗЛАМНІ» (4.4) демонструє, як принципи інклюзивного дизайну можуть бути ефективно впроваджені в умовах України. Інтегровані рішення базуються на універсальності, адаптивності та інноваційності, створюючи середовище для комплексної реабілітації пацієнтів, яке водночас є комфортним, функціональним та естетичним (*ABMK Architects, UNBROKEN Project Documentation*).

У підсумку, розділ 4 підкреслює значення інклюзивного дизайну як одного з найважливіших аспектів сучасної архітектурно-дизайнерської практики. Запропоновані рекомендації та розроблені стратегії можуть слугувати дорожньою картою для створення безбар'єрного середовища в

Україні та за її межами. Інтеграція інклюзивного підходу не лише відповідає потребам усіх користувачів, але й сприяє підвищенню якості життя, стимулюючи соціальну рівність і сталий розвиток.

ВИСНОВКИ

Магістерська дипломна робота на тему "Інклюзивний підхід в дизайні інтер'єру. Забезпечення доступності та комфорту" присвячена дослідженню актуальної проблеми створення інтер'єрів, які враховують потреби всіх категорій користувачів, незалежно від їхніх фізичних, сенсорних чи когнітивних можливостей. У роботі розглянуто теоретичні, методологічні та практичні аспекти інклюзивного дизайну, а також запропоновано конкретні рекомендації для його впровадження.

Було вивчено теоретичні основи інклюзивного дизайну, що дозволило визначити його ключові принципи та міждисциплінарний характер (Smith, 2020). Дослідження виявило, що інклюзивний дизайн охоплює архітектурні, соціальні й технологічні складові, забезпечуючи доступність середовища для всіх користувачів. Теоретичний аналіз довів значення універсального дизайну як основи для створення безбар'єрних просторів (Williams and Brown, 2018).

Проведено аналіз нормативних вимог і стандартів доступності, зокрема міжнародних практик і конвенцій. З'ясовано, що адаптація міжнародних стандартів до українських реалій є важливим етапом у розвитку інклюзивного дизайну (Jones et al., 2019). Особливу увагу приділено Конвенції ООН про права людей з інвалідністю, яка стала основою для впровадження політик безбар'єрності в Україні ("Convention on the Rights of Persons with Disabilities").

Досліджено реалізовані проекти із використанням інклюзивного підходу, які демонструють ефективність практичного застосування цих рішень. Аналіз існуючих проектів, зокрема національного реабілітаційного центру «НЕЗЛАМНІ» у Львові, підтвердив доцільність використання інноваційних матеріалів і технологій для створення комфортних умов ("UNBROKEN National Rehabilitation Center"). Ці проекти слугували базою для розробки авторських рекомендацій.

Розроблено практичні рекомендації для проєктування інтер'єрів із врахуванням інклюзивного підходу. Вони включають інтеграцію адаптивних технологій, використання ергономічних рішень та забезпечення безбар'єрного доступу до ключових функціональних зон (Johnson and Lee, 2021). Запропоновані рекомендації спрямовані на створення комфортного середовища для всіх категорій користувачів, зокрема маломобільних груп населення.

Практичне значення роботи полягає у можливості застосування отриманих результатів архітекторами, дизайнерами інтер'єру, державними установами та громадськими організаціями. Запропоновані рекомендації сприятимуть підвищенню рівня доступності, комфорту та соціальної інтеграції. Таким чином, магістерська робота вносить важливий вклад у розвиток інклюзивного дизайну як інструменту забезпечення рівності та підвищення якості життя (Taylor, 2022).

У сучасних умовах соціальних і гуманітарних викликів це дослідження стає основою для подальших ініціатив, спрямованих на створення безбар'єрного, комфортного та естетичного середовища для всіх (Brown, 2023).

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Аломарі О. М. А. Особливості проектування житла для людей похилого віку та інвалідів (на прикладі країн Аль-Шама): дис. канд. наук з арх.: 18.00.02 / Омар Мустафа Ахмад Аломарі. – Львів, 2008. – 127 с.
2. Башкін І., Макарова Е., Кавакзе А. Роль і місце фізичної реабілітації у загальній системі охорони здоров'я населення // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2006. – № 3. – С. 25–29.
3. Боднар О. Актуальні проблеми сучасної теорії дизайну // Сучасні проблеми дослідження, реставрації та збереження культурної спадщини. – 2005. – № 2. – С. 22–27.
4. Гнатюк Л. Р., Шевель Ю. Засоби дизайну у формуванні інтер'єру реабілітаційних центрів // Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми сучасного дизайну». – КНУТД, 2018. – Т. 2. – С. 141–143.
5. Гнатюк Л. Р., Прилуцький Є. В. Особливості створення середовища для навчання осіб з обмеженими можливостями в контексті психологічної реабілітації // Сучасні проблеми архітектури та містобудування. – 2013. – Вип. 33. – С. 380–391.
6. Голяченко А. О. Наукове обґрунтування оптимізації системи медичної реабілітації в умовах реформування охорони здоров'я в Україні: автореф. дис. д-ра мед. наук. – Київ, 2008. – 32 с.
7. Гончаренко О., Войтко В. Адаптація інклюзивного дизайну в Україні // Архітектурний вісник. – 2020. – С. 34–56.
8. Голобородько В. Ергономіка для дизайнерів: підручник. – Харків: ХДАДМ, 2012. – 378 с.
9. ДБН А.3.2-2-2009. Система стандартів безпеки праці. Охорона праці і промислова безпека у будівництві. Основні положення поселень. – Київ: Мінрегіонбуд України, 2012.

10. ДБН Б.2.2-12:2019. Планування та забудова територій. – Київ: Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, 2019.
11. ДБН Б.2.2-5:2011. Планування та забудова міст, селищ і функціональних територій. Благоустрій територій. – Київ: Мінрегіон України, 2012.
12. ДБН В.1.1-7:2016. Пожежна безпека об'єктів будівництва. – Київ: Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, 2016.
13. ДБН В.2.5-28:2018. Природне і штучне освітлення. – Київ: Мінрегіон України, 2018.
14. ДСТУ 2272-2006. Пожежна безпека. Терміни та визначення основних понять. – Київ: Держспоживстандарт України, 2007.
15. Деменчук І. Г. Особливості дизайну інтер'єрів центрів реабілітації для переміщених осіб. – Київ: НАУ, 2022. – 77 с.
16. Дорохіна Г. І. Архітектурно-планувальна організація фізкультурно-оздоровчих закладів для людей з обмеженими фізичними можливостями: автореф. дис. канд. архіт. н. – Київ, 2013. – 21 с.
17. Ергономіка // SIDAA. – Режим доступу: <https://mmg.sidaa.org/ergonomika/> [дата звернення: 16.12.2024].
18. Жук О. Є., Сафронова О. О. Зарубіжний досвід формування дизайну будинків-інтернатів для людей похилого віку // Технології та дизайн. – 2019. – № 4 (33). – С. 1–10.
19. Здетовецька Н. О. Архітектура активного довголіття: сучасні моделі житла для людей похилого віку // Сучасні проблеми архітектури та містобудування. – 2020. – Вип. 57. – С. 270–286.
20. Матеріали та кольори в інклюзивному дизайні // SIDAA. – Режим доступу: <https://mmg.sidaa.org/> [дата звернення: 16.12.2024].

21. Маймур І. VR іпотерапія: відновлення через мистецтво // Bzh.life. – Режим доступу: <https://bzh.life/ua/plany/1714567220-vr-ipoterapiya-vidnovlennya-cherez-mistetstvo/> [дата звернення: 16.12.2024].
22. Пожидаєв В. В. Фізіотерапія. Організація роботи фізіотерапевтичних кабінетів і відділень в центрах медичної реабілітації та санаторно-курортних закладах. – Київ: Купріянова О. О., 2006. – 320 с.
23. Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні // Офіційний вебпортал парламенту України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15#Text> [дата звернення: 13.11.2022].
24. Поради щодо створення доступного середовища для маломобільних груп населення // SIDAA. – Режим доступу: <https://mmg.sidaa.org/> [дата звернення: 16.12.2024].
25. Реабілітаційний центр Superhumans. – Режим доступу: <https://superhumans.com/> [дата звернення: 16.12.2024].
26. ABMK Architects. UNBROKEN Project Documentation. – ABMK, 2022.
27. ADA Standards for Accessible Design. – U.S. Department of Justice, 2010. – URL: <https://www.ada.gov/> [дата звернення: 16.12.2024].
28. Accessibility and Tokyo's Transportation System // PEACH Research. – URL: <https://peachresearch.ca/accessibility-and-tokyos-transportation-system/> [дата звернення: 16.12.2024].
29. Assistive Technologies for Inclusive Design // Journal of Assistive Technology. – 2020. – Vol. 27, № 2. – С. 89–112.
30. Americans with Disabilities Act of 1990. – U.S. Department of Justice. – URL: <https://www.ada.gov/> [дата звернення: 16.12.2024].
31. A House for All: Inclusive Architecture in Oslo // Norwegian Design Archive. – 2022. – URL: <https://www.norwegianarchitecture.no/> [дата звернення: 16.12.2024].

32. Barrier-Free Transportation in Japan // Japan Ministry of Land, Infrastructure, Transport and Tourism. – 2023. – URL: <https://www.mlit.go.jp/> [дата звернення: 16.12.2024].
33. Basaksehir Disabled Rehabilitation Center by Pronil // Architizer. – URL: <https://architizer.com/projects/basaksehir-disabled-rehabilitationcenter/> [дата звернення: 13.11.2022].
34. Brown, Kevin. Technological Innovations in Inclusive Design // *Journal of Smart Environments*. – 2021. – Vol. 18, № 4. – С. 223–245.
35. Brown, Sarah. "Trends in Inclusive Design Amid Humanitarian Challenges." *Journal of Contemporary Architecture*, vol. 14, no. 3, 2023, pp. 45–67.
36. Clarkson, John, et al., editors. *Inclusive Design: Designing for the Whole Population*. – Springer, 2003.
37. Convention on the Rights of Persons with Disabilities. – United Nations, 2006. – URL: <https://www.un.org/disabilities/documents/convention/convoptprot-e.pdf> [дата звернення: 16.12.2024].
38. Changi Airport Inclusive Navigation Solutions // Design for All Case Studies. – 2021. – URL: <https://www.dfa.org/> [дата звернення: 16.12.2024].
39. DOGA – Inclusive Design: Scandic Hotels // DOGA – Design and Architecture Norway. – URL: <https://doga.no/en/tools/inclusive-design/cases/scandic-hotels/> [дата звернення: 16.12.2024].
40. EN 301 549. Accessibility Requirements for ICT Products and Services. – European Telecommunications Standards Institute, 2011.
41. Equality Act 2010. – Equality and Human Rights Commission, 2010. – URL: <https://www.equalityhumanrights.com/> [дата звернення: 16.12.2024].
42. Europe 2020 Strategy. – European Union, 2010. – URL: <https://ec.europa.eu/europe2020> [дата звернення: 16.12.2024].

43. Ergonomic and Comfort Solutions in Interior Design // Journal of Ergonomics and Accessibility. – 2020. – Vol. 32, № 3. – С. 101–117.
44. Exercise for Older Adults // SSEP – Science & Strength Exercise Physiology. – URL: <https://ssep.com.au/exercise-for-older-adults/> [дата звернення: 16.12.2024].
45. Freedom Village Case Study // National Institute on Disability and Rehabilitation Research. – 2020. – URL: <https://freedomvillage.org/> [дата звернення: 16.12.2024].
46. Fogt, Hannes. Ergonomic Approaches in Inclusive Interior Design // Architectural Digest. – 2015. – Vol. 89. – С. 45–52.
47. Global Accessibility Initiative. – World Bank, 2020. – URL: <https://www.worldbank.org/accessibility> [дата звернення: 16.12.2024].
48. Gallagher H. G. By Trust Betrayed: Patients, Physicians, and the License to Kill in the Third Reich. – Vandamere Press, 1995.
49. Gostin L. O. Old and New Institutions for Persons with Mental Illness: Treatment, Punishment or Preventive Confinement? // Public Health. – 2008. – Vol. 122, № 9. – С. 906–913. – URL: <https://doi.org/10.1016/j.puhe.2007.11.003> [дата звернення: 13.11.2022].
50. Healthcare Design Standards. – World Health Organization, 2020.
51. Imrie, Christine. Evaluating the Impact of Inclusive Design on Quality of Life // Journal of Architectural Research. – 2022. – Vol. 47, № 2. – С. 201–223.
52. ISO 21542:2011. Building Construction – Accessibility and Usability of the Built Environment. – International Organization for Standardization, 2011.
53. Independence Spaces: Hazelwood School, Glasgow // Greek Architects. – URL: <https://www.greekarchitects.gr/en/educational/independence-spaces-hazelwood-school-glasgow-id4150> [дата звернення: 16.12.2024].
54. Jacobs, Jane. The Death and Life of Great American Cities. – Random House, 1961.

55. Jensen, Mikael. The Role of AR and VR in Inclusive Design // *Journal of Design and Technology*. – 2020. – Vol. 15, № 2. – С. 89–104.
56. Johnson, Emily, and Mark Lee. *Adaptive Design in Interior Architecture*. Design Press, 2021.
57. Jones, Rachel, et al. *Global Accessibility Standards: A Comparative Analysis*. Accessibility Publications, 2019.
58. Lowenfeld B. *The Changing Status of the Blind: From Separation to Integration*. – Springfield, Ill.: Thomas, 1975.
59. Mace, Ronald. Universal Design: Barrier-Free Environments for Everyone // *Design Research Society Journal*. – 1985. – Vol. 3. – С. 147–152.
60. Maggie's Newcastle / Cullinan Studio // *ArchDaily*. – URL: <https://www.archdaily.com/415127/maggie-s-newcastle-cullinan-studio> [дата звернення: 16.12.2024].
61. OMA 187 // *Afasia Archzine*. – 24 Apr. 2018. – URL: <https://afasiaarchzine.com/2018/04/oma-187/> [дата звернення: 16.12.2024].
62. Pollina, Richard. NY Neurotech Company's Brain Implant Allows ALS Patient to Control Amazon's Alexa with Thought // *New York Post*. – 17 Sept. 2024. – URL: <https://nypost.com/2024/09/17/lifestyle/ny-neurotech-companys-brain-implant-allows-als-patient-to-control-amazons-alexa-with-thought/> [дата звернення: 16.12.2024].
63. Roşescu B. V. Coudraie & Les Hêtres Homes / FWG Architects SARL // *ArchDaily*. – URL: <https://www.archdaily.com/988156/coudraie-and-les-hetreshomes-fwg-architects-sarl> [дата звернення: 13.11.2022].
64. Reasons Why Singapore's Changi Could Be the World's Best Airport // *The Times of India*. – URL: <https://timesofindia.indiatimes.com/travel/travel-guide/reasons-why-singapores-changi-could-be-the-worlds-best-airport/gs45494198.cms> [дата звернення: 16.12.2024].
65. Rehabilitation Spaces in Post-War Contexts // *International Journal of Rehabilitation Research*. – 2021. – Vol. 39, № 4. – С. 345–360.

66. Smith, Rachel. *Accessibility and Universal Design in Public Spaces* // *Urban Design Quarterly*. – 2020. – Vol. 33, № 2. – С. 56–78.
67. Smith, John. *Principles of Inclusive Design*. Academic Publishing, 2020.
68. *Sustainable Materials in Inclusive Spaces* // *Journal of Environmental Design*. – 2020. – Vol. 28, № 2. – С. 89–104.
69. Sánchez D. *Centre for Cancer and Health / NORD Architects* // *ArchDaily*. – URL: <https://www.archdaily.com/430800/centre-for-cancer-and-health-nordarchitects> [дата звернення: 13.11.2022].
70. Sigerist H. E. *A History of Medicine*. – Oxford University Press, 1961.
71. Steinfeld, Edward, Maisel, Jordana. *Universal Design Handbook*. – 2nd ed. – McGraw-Hill Education, 2012.
72. *Scandic Hotels Accessibility Solutions* // *Scandic Hotels*. – 2023. – URL: <https://www.scandichotels.com> [дата звернення: 16.12.2024].
73. *State Statistics Service of Ukraine. Demographic and Social Statistics*. – 2021.
74. *Smart Home Technologies for Accessibility* // *Journal of Assistive Technology*. – 2020. – Vol. 27, № 2. – С. 89–112.
75. Taylor, Laura. *The Impact of Universal Design on Quality of Life*. *Inclusive Solutions*, 2022.
76. Tompkins, Peter. *Design Meets Disability*. – MIT Press, 2009.
77. Tsap, Kristina. В Україні розробили VR-тренажер для реабілітації // *Bestin.ua*. – 12.03.2024. – URL: <https://bestin.ua/break/v-ukraini-rozrobyly-vr-trenazher-dlia-reabilitatsii/> [дата звернення: 16.12.2024].
78. *The Qatar National Library: A Compelling Icon* // *Harmonies Magazine*. – URL: <https://www.harmoniesmagazine.com/en/architecture-interiors-en/the-qatar-national-library-a-compelling-icon/> [дата звернення: 16.12.2024].

79. UNBROKEN: Rehabilitation for Ukraine // Lviv Rehabilitation Center Project. – 2023. – URL: <https://www.unbroken.org.ua> [дата звернення: 16.12.2024].
80. United Nations. Convention on the Rights of Persons with Disabilities. – United Nations, 2006.
81. Urban Planning for Accessibility // Journal of Sustainable Development. – 2021. – Vol. 29, № 2. – С. 75–89.
82. Vienna Declaration on Barrier-Free Environments. – United Nations Habitat, 1993. – URL: <https://unhabitat.org/vienna-declaration> [дата звернення: 16.12.2024].
83. Van Abbemuseum Accessibility Features // Van Abbemuseum. – 2023. – URL: <https://www.vanabbemuseum.nl> [дата звернення: 16.12.2024].
84. Williams, Kate, and Andrew Brown. *Designing Without Barriers*. Architecture Today, 2018.
85. @instagram. Космічна стоматологія // iqdim. – URL: <https://www.instagram.com/p/C9ms-HFtaKG/> [дата звернення: 11.10.2024].

ДОДАТКИ

Додаток А

Банер кваліфікаційної роботи «Інклюзивний підхід в дизайні інтер'єру. Забезпечення доступності та комфорту»

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАСТРА НА ТЕМУ: «Інклюзивний підхід в дизайні інтер'єру. Забезпечення доступності та комфорту»
 Ал Inclusive approach in interior design. Ensuring accessibility and comfort

Ілюстрації: Шейн Іксдорп (Shayn Exdorpe), Іксдорп (Exdorpe)

ІНТЕР'ЄР
 Інтер'єр - це простір, який ми створюємо для себе. Інтер'єр - це те, що ми бачимо, коли заходимо до приміщення. Інтер'єр - це те, що ми відчуваємо, коли перебуваємо в приміщенні. Інтер'єр - це те, що ми відчуваємо, коли перебуваємо в приміщенні. Інтер'єр - це те, що ми відчуваємо, коли перебуваємо в приміщенні.

ІНТЕР'ЄР
 Інтер'єр - це простір, який ми створюємо для себе. Інтер'єр - це те, що ми бачимо, коли заходимо до приміщення. Інтер'єр - це те, що ми відчуваємо, коли перебуваємо в приміщенні. Інтер'єр - це те, що ми відчуваємо, коли перебуваємо в приміщенні. Інтер'єр - це те, що ми відчуваємо, коли перебуваємо в приміщенні.

ІНТЕР'ЄР
 Інтер'єр - це простір, який ми створюємо для себе. Інтер'єр - це те, що ми бачимо, коли заходимо до приміщення. Інтер'єр - це те, що ми відчуваємо, коли перебуваємо в приміщенні. Інтер'єр - це те, що ми відчуваємо, коли перебуваємо в приміщенні. Інтер'єр - це те, що ми відчуваємо, коли перебуваємо в приміщенні.

Додаток Б

Фото з реалізованого об'єкту національного реабілітаційного центру «НЕЗЛАМНІ» (UNBROKEN), м. Львів, вул. Гетьмана Мазепи, 25

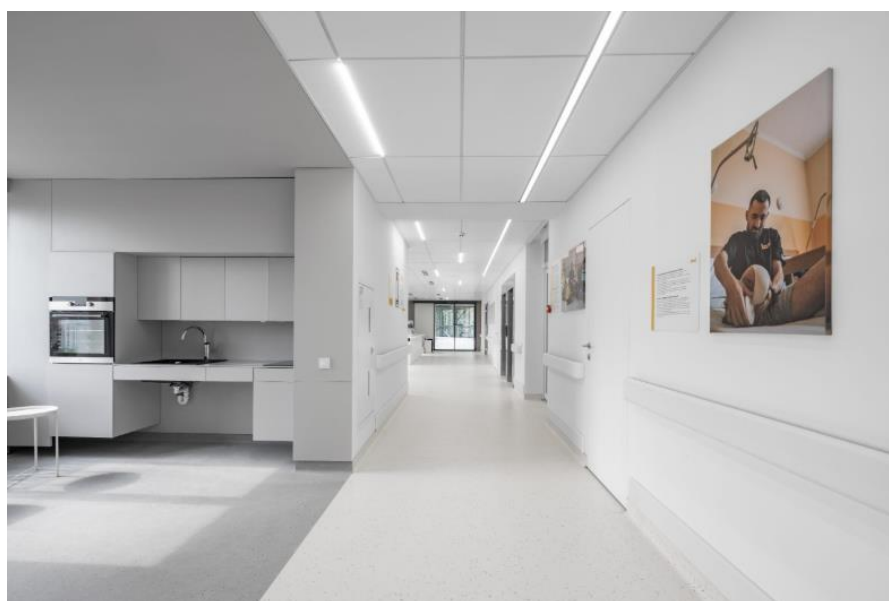

Рис.Б.1 — Коридор та ерготерапевтична кухня.

Джерело: <https://abmk.ua/projects/unbroken/>

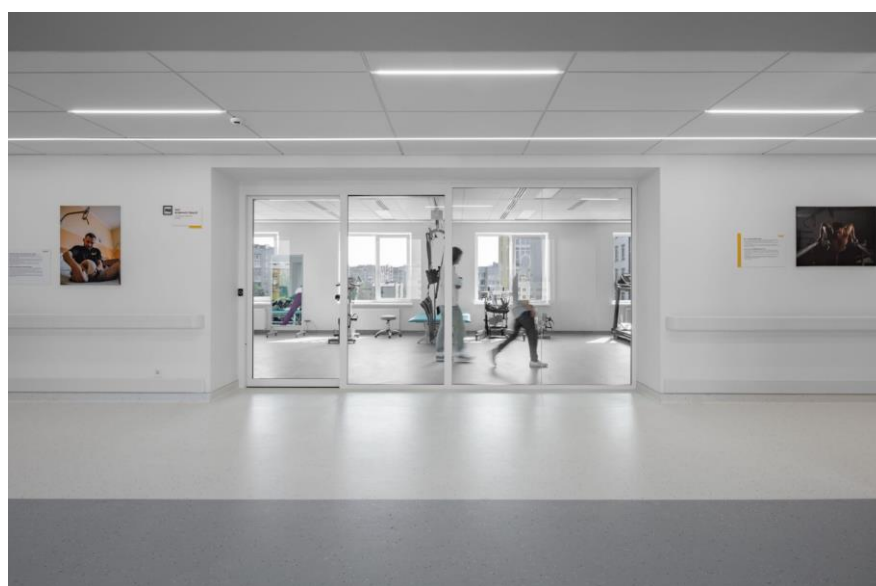

Рис.Б.2 — Вхід у зал фізичної терапії.

Джерело: <https://abmk.ua/projects/unbroken/>

Рис.Б.3 — Коридор з жилетом для хотьби
Джерело: <https://abmk.ua/projects/unbroken/>

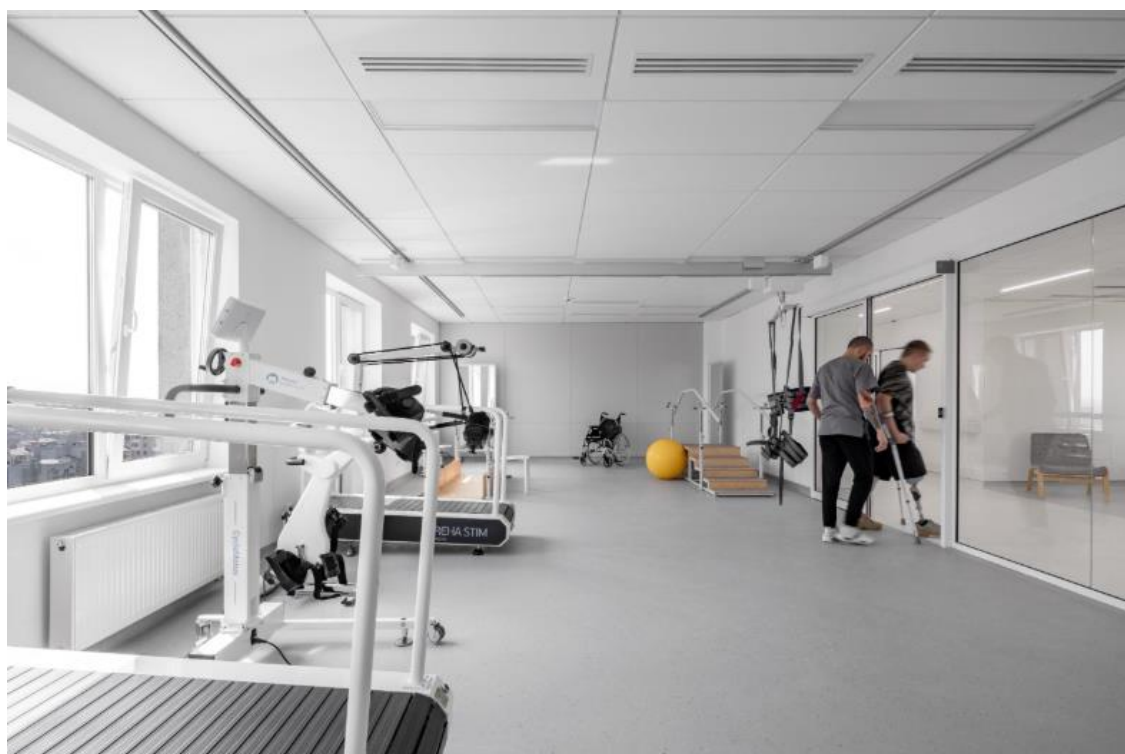

Рис.Б.4 — Зал фізичної терапії
Джерело: <https://abmk.ua/projects/unbroken/>

Рис.Б.5 — Ерготерапевтична кімната

Джерело: <https://abmk.ua/projects/unbroken/>

Рис.Б.6 — Кімната пацієнтів

Джерело: <https://abmk.ua/projects/unbroken/>

Рис.Б.7 — Реконструкція фасаду

Джерело: <https://abmk.ua/projects/unbroken/>

Рис.Б.8 — Міст з'єднання двох корпусів

Джерело: <https://www.youtube.com/watch?v=Z8YGS5esN4A>

Рис.Б.9 — Майстерня виготовлення протезів

Джерело: <https://www.youtube.com/watch?v=Z8YGS5esN4A>

Рис.Б.10 — Терасса

Джерело: <https://www.youtube.com/watch?v=Z8YGS5esN4A>

Рис.Б.11 — Ткацький станок як нейропсихологічний інструмент

Джерело: <https://www.youtube.com/watch?v=Z8YGS5esN4A>

Рис.Б.11 — Хол

Джерело: <https://www.youtube.com/watch?v=Z8YGS5esN4A>

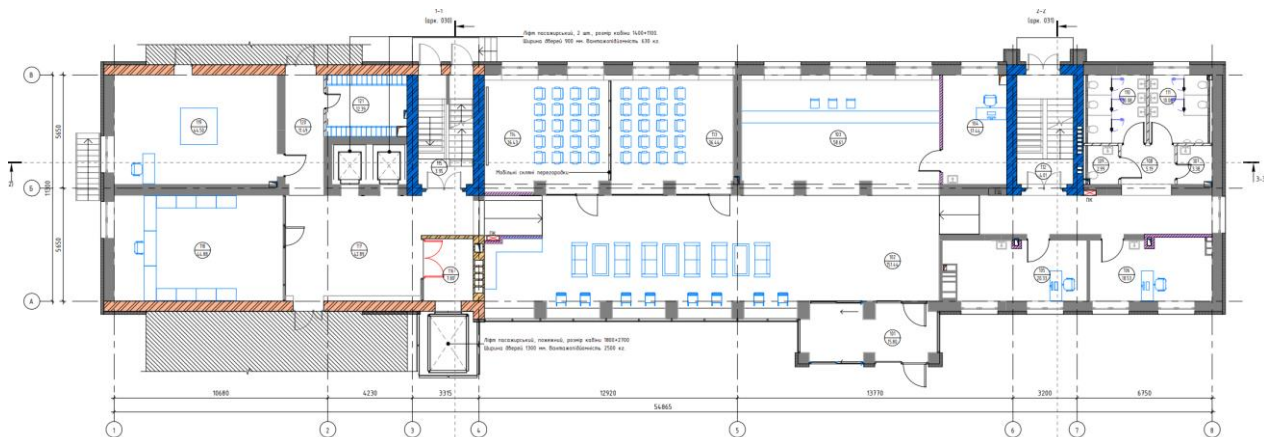

Рис. В.1 — План першого поверху. Джерело: АВМК

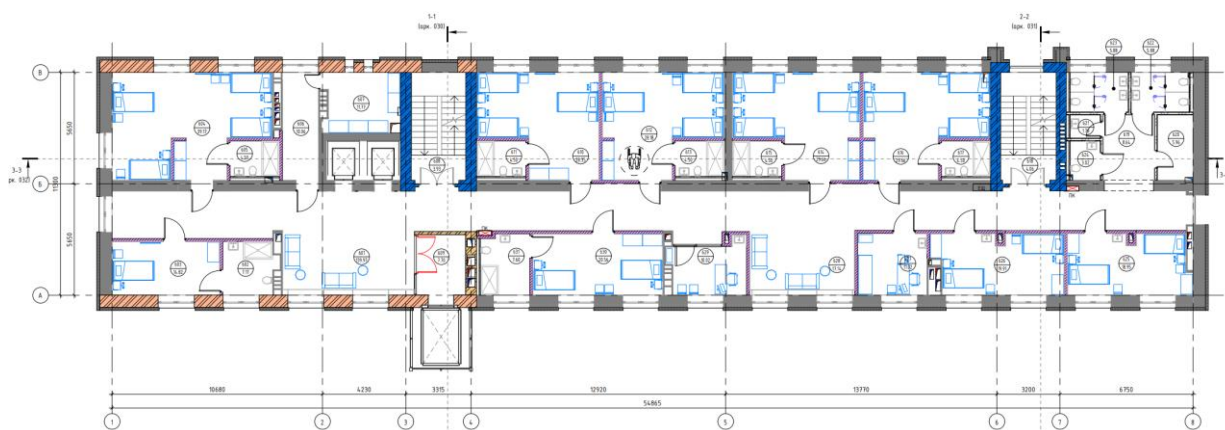

Рис. В.2 — План шостого поверху. Джерело: АВМК

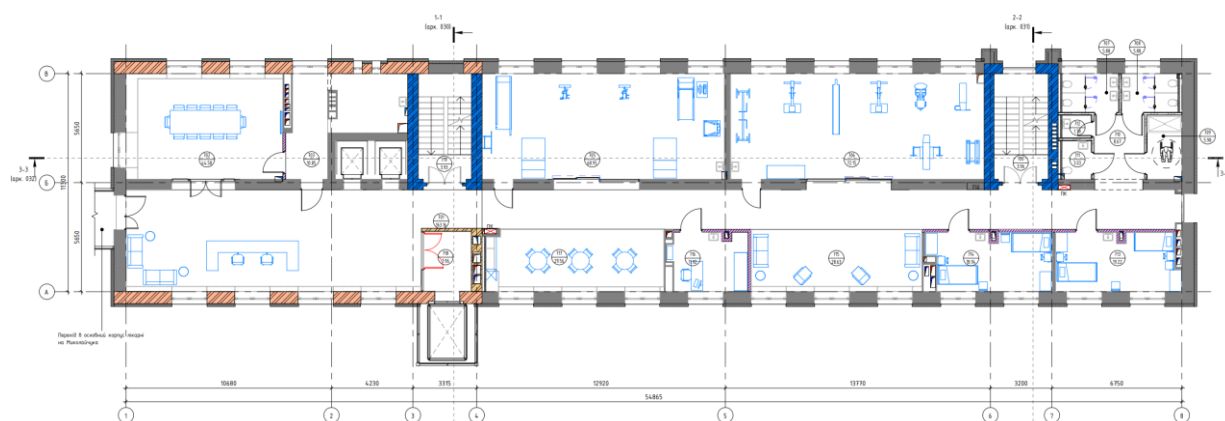

Рис. В.3 — План сьомого поверху. Джерело: АВМК

Додаток В

Авторський проект дизайну інтер'єру національного реабілітаційного центру
«НЕЗЛАМНІ» (UNBROKEN), м. Львів, вул. Гетьмана Мазепи, 25

ВІЗУАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ

Рис. В.1 — Візуалізація інтер'єру зони рецепції. Розроблено автором.

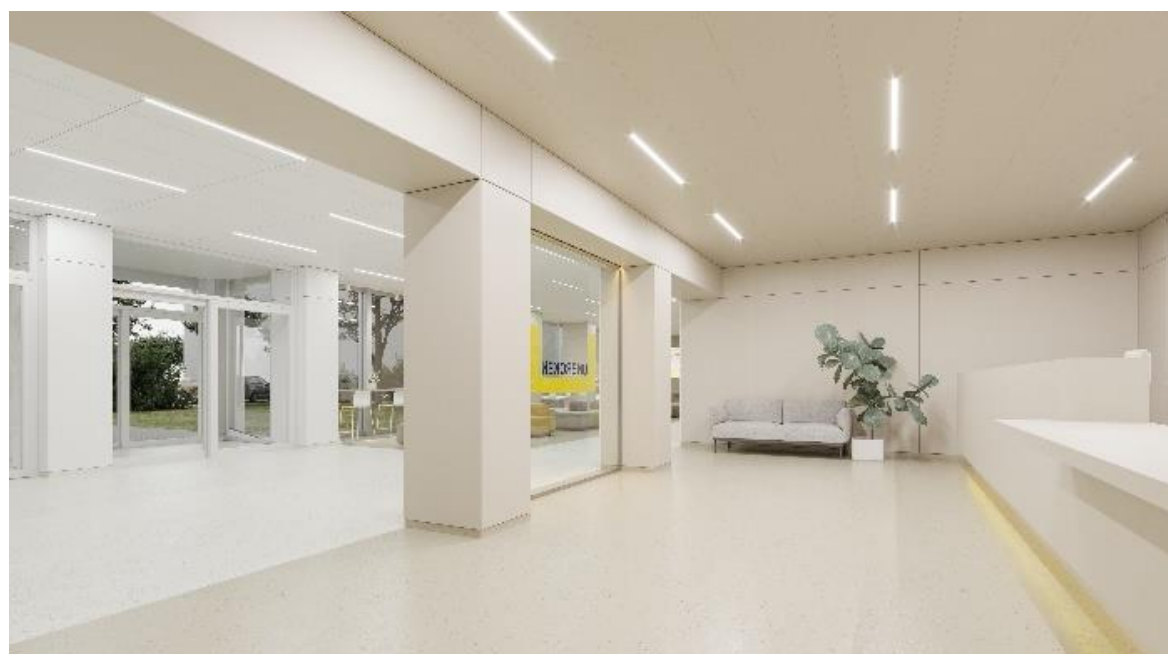

Рис. В.2 — Візуалізація інтер'єру зони рецепції. Розроблено автором.

Рис. В.5 — Візуалізація інтер'єру відпочинкової та дитячої зон.

Розроблено автором.

Рис. В.6 — Візуалізація інтер'єру коридору, відпочинкової та дитячої зон.

Розроблено автором.

Рис. В.7 — Візуалізація інтер'єру зони відпочинку, автоматів з напоями та снеками. *Розроблено автором.*

Рис. В.8 — Візуалізація інтер'єру зони відпочинку та кафетерію. *Розроблено автором.*

Рис. В.9 — Візуалізація інтер'єру ліфтового холу. Зона очікування з тамбуром з автоматичними дверима та пожежним ліфтом.

Розроблено автором.

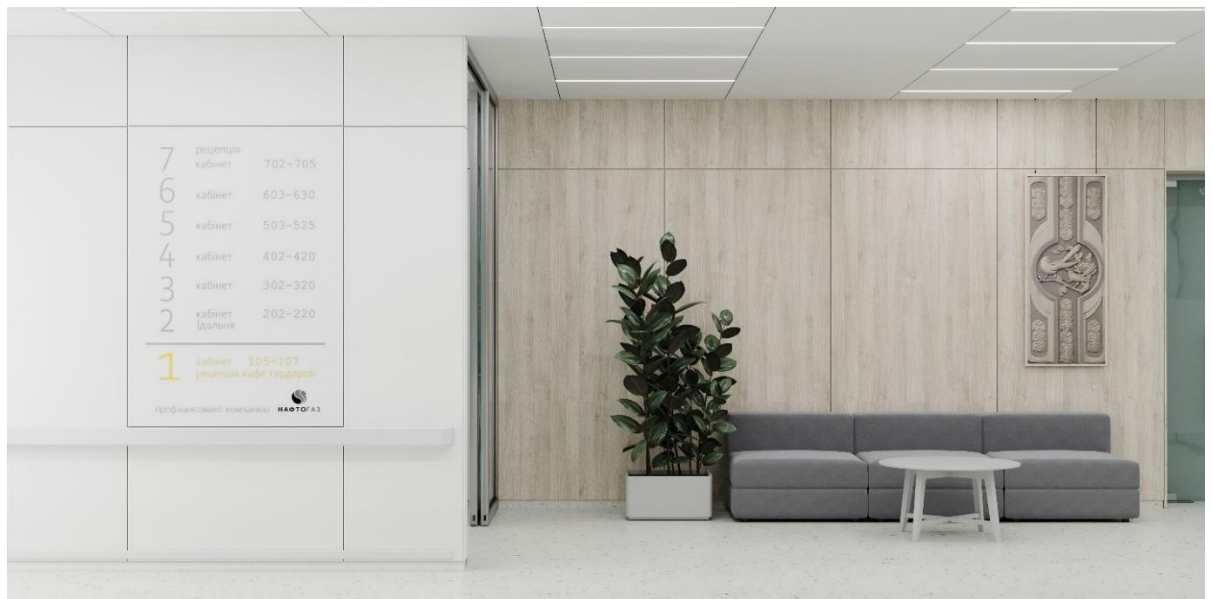

Рис. В.10 — Візуалізація інтер'єру ліфтового холу. Навігаційне табло навпроти сходової клітки, зона очікування.

Розроблено автором.

Рис. В.11 — Візуалізація інтер'єру ліфтового холу. Вхід у загальні ліфти.
Розроблено автором.

Рис. В.12 — Візуалізація інтер'єру їдальні. Зона видачі страв та прийому
брудного посуду. *Розроблено автором.*

Рис. В.13 — Візуалізація інтер'єру їдальні. Зона з рукомийниками
Розроблено автором.

Рис. В.14 — Візуалізація інтер'єру їдальні. *Розроблено автором.*

Рис. В.15 — Візуалізація інтер'єру кафетерію. Розроблено автором.

Рис. В.16 — Візуалізація інтер'єру кафетерію. Розроблено автором.

Рис. В.17 — Візуалізація інтер'єру кафетерію. *Розроблено автором.*

Рис. В.18 — Візуалізація інтер'єру кафетерію. *Розроблено автором.*

Рис. В.19 — Візуалізація інтер'єру кабінету. Розроблено автором.

Рис. В.20 — Візуалізація інтер'єру кабінету. Розроблено автором.

Рис. В.21 — Візуалізація інтер'єру кабінету. Розроблено автором.

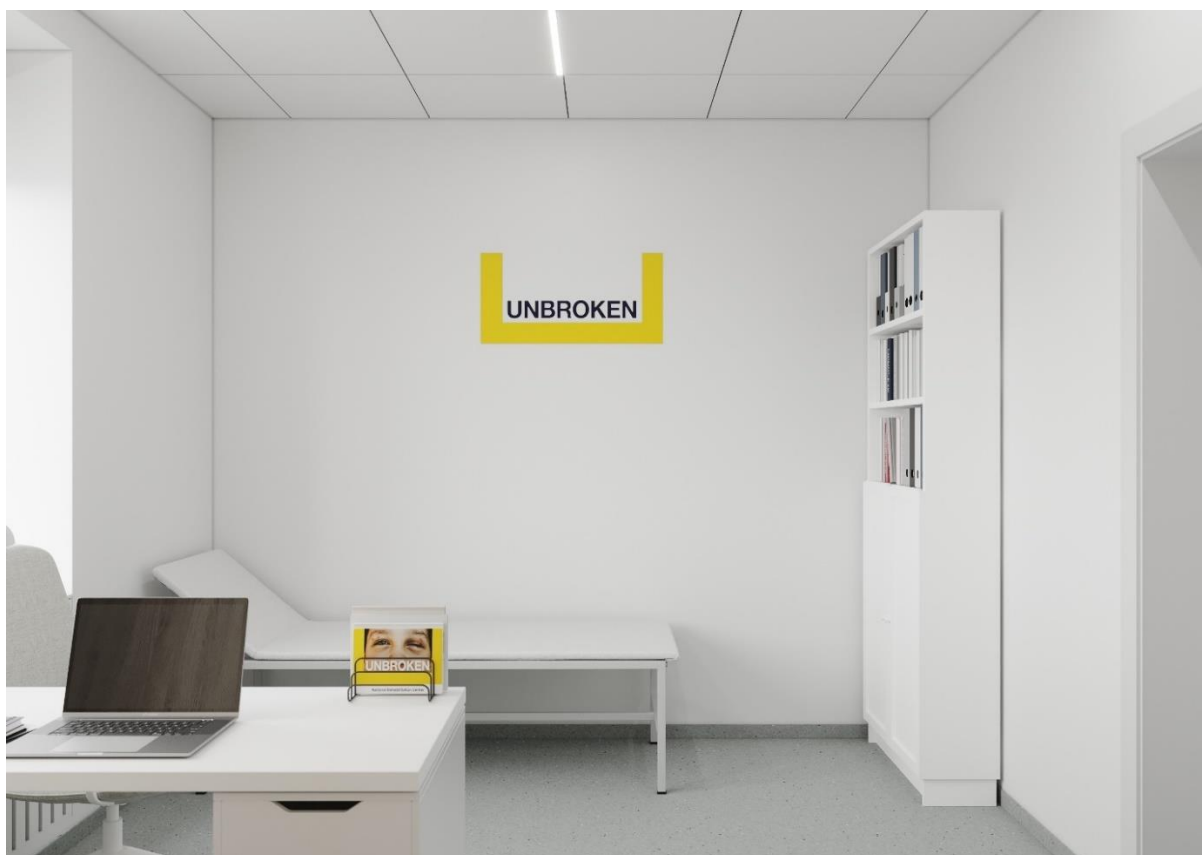

Рис. В.22 — Візуалізація інтер'єру кабінету. Розроблено автором.

Рис. В.23 — Візуалізація інтер'єру палати. Розроблено автором.

Рис. В.24 — Візуалізація інтер'єру палати. Розроблено автором.

Рис. В.25 — Візуалізація інтер'єру палати. Розроблено автором.

Рис. В.26 — Візуалізація інтер'єру палати. Розроблено автором.

Рис. В.27 — Візуалізація інтер'єру палати. Розроблено автором.

Рис. В.28 — Візуалізація інтер'єру санвузла в палаті. Розроблено автором.

Рис. В.29 — Візуалізація інтер'єру санвузла в палаті. *Розроблено автором.*

Рис. В.30 — Візуалізація інтер'єру конференц залу на сьомому поверсі.
Розроблено автором.

Рис. В.31 — Візуалізація інтер'єру конференц залу. Розроблено автором.

Рис. В.32 — Візуалізація інтер'єру конференц залу. Розроблено автором.

Рис. В.33 — Візуалізація інтер'єру конференц залу. Розроблено автором.

Рис. В.34 — Візуалізація інтер'єру залу фізичної терапії.

Розроблено автором.

Рис. В.35 — Візуалізація інтер'єру залу фізичної терапії.

Розроблено автором.

Рис. В.36 — Візуалізація інтер'єру залу фізичної терапії.

Розроблено автором.

Рис. В.37 — Візуалізація інтер'єру презентаційного холу на сьомому поверсі.

Рецепція. Розроблено автором.

Рис. В.38 — Візуалізація інтер'єру презентаційного холу на сьомому поверсі.
Зона рецепції та коридору. *Розроблено автором.*

Рис. В.39 — Візуалізація інтер'єру презентаційного холу на сьомому поверсі.
Зона рецепції та очікування. *Розроблено автором.*

Рис. В.40 — Візуалізація інтер'єру презентаційного холу на сьомому поверсі.
Зона очікування. *Розроблено автором.*

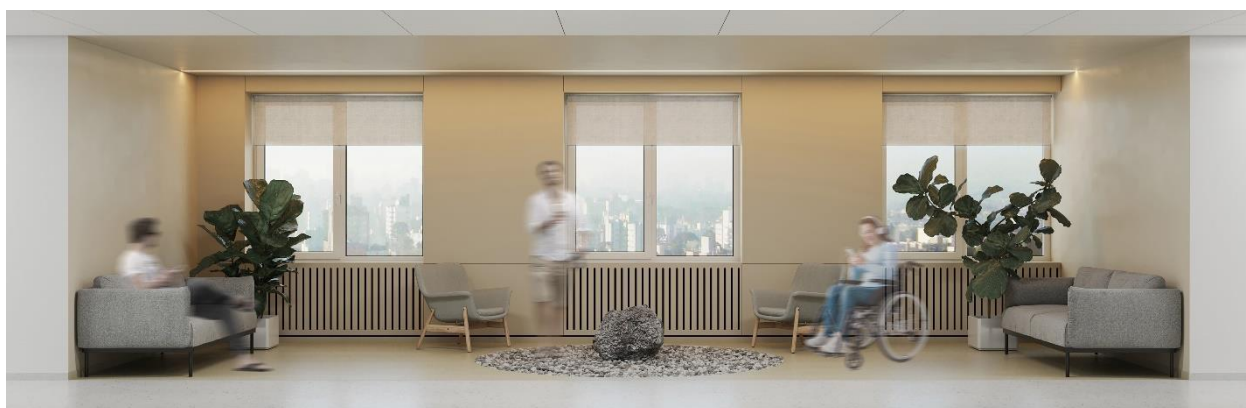

Рис. В.41 — Візуалізація інтер'єру зони відпочинку та зони з камінням для тренування ходьби. *Розроблено автором.*

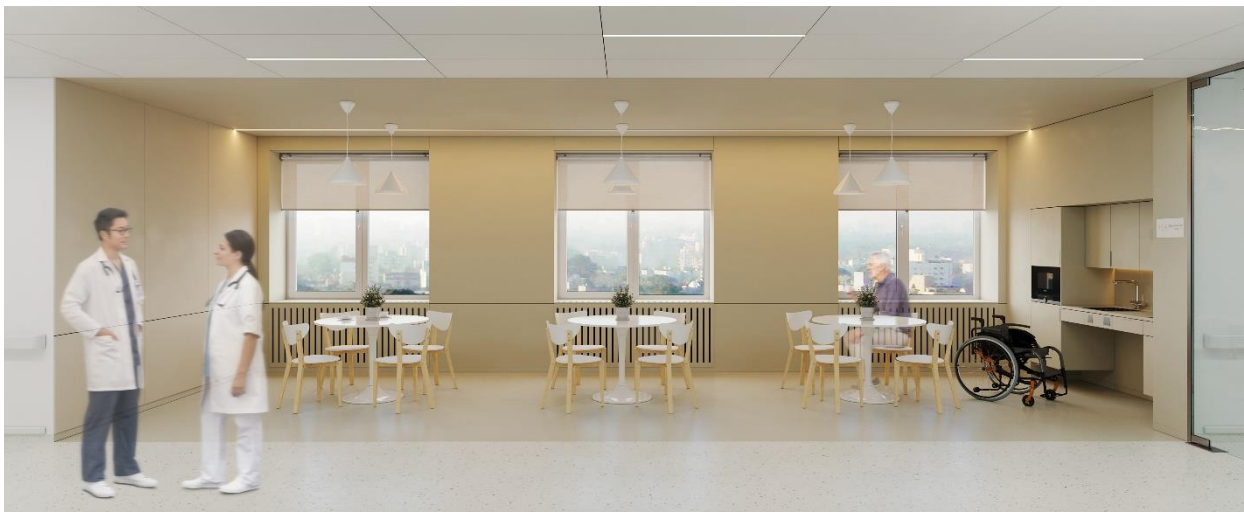

Рис. В.42 — Візуалізація інтер'єру зони з ерготерапевтичною кухнею.

Розроблено автором.

Рис. В.43 — Візуалізація інтер'єру зони з ерготерапевтичною кухнею.

Розроблено автором.

Рис. В.44 — Візуалізація інтер'єру зони з ерготерапевтичною кухнею.

Розроблено автором.

Рис. В.45 — Візуалізація інтер'єру коридору. *Розроблено автором.*

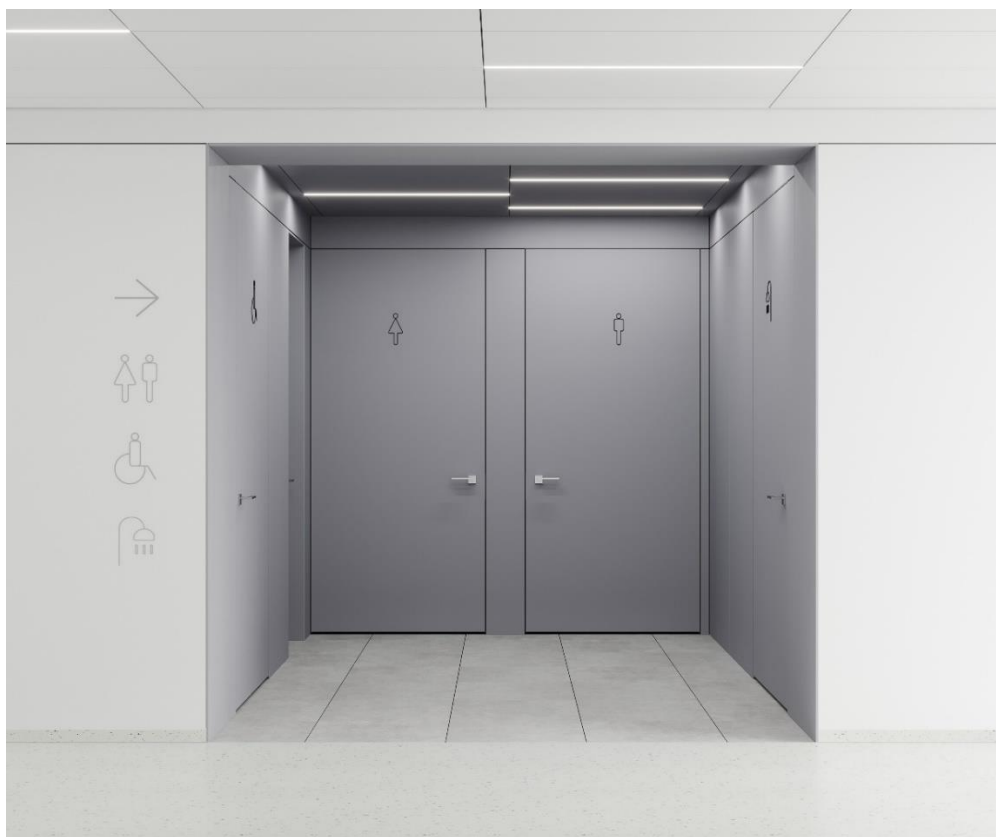

Рис. В.46 — Візуалізація інтер'єру зони санвузлів. *Розроблено автором.*

Рис. В.47 — Візуалізація інтер'єру санвузла. *Розроблено автором.*

Рис. В.48 — Візуалізація інтер'єру санвузла. Розроблено автором.

Рис. В.49 — Візуалізація інтер'єру санвузла. Розроблено автором.

Рис. В.50 — Візуалізація інтер'єру душової для МГН. Розроблено автором.

Рис. В.51 — Візуалізація інтер'єру душової для МГН. Розроблено автором.

Рис. В.52 — Візуалізація інтер'єру санвузла для МГН. *Розроблено автором.*

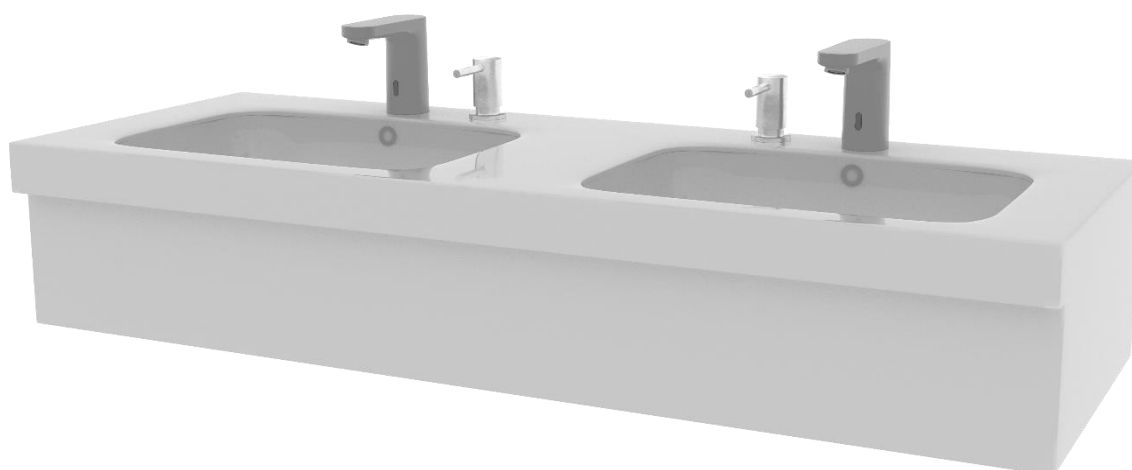

Рис. В.53 — Візуалізація рукомийник з акрилового каменю з сенсорними змішувачами та дозатором мила. *Розроблено автором.*

Рис. В.54 — Візуалізація типового елемента зашивки радіатора під вікном.

Розроблено автором.

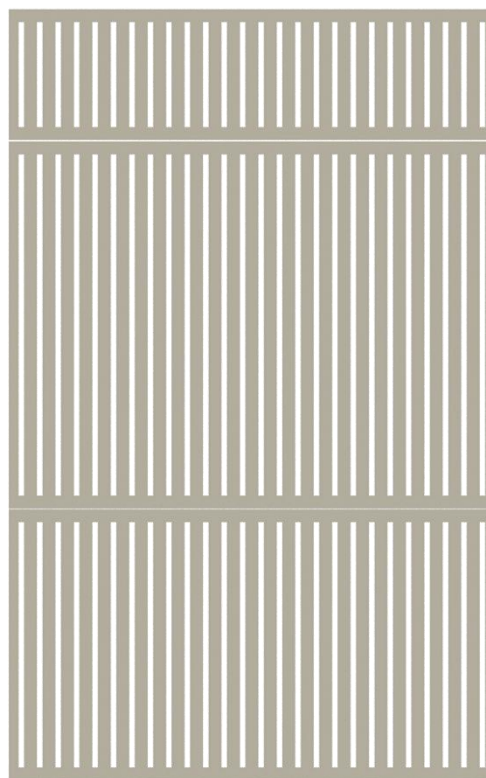

Рис. В.55 — Візуалізація перфорованої панелі позаду рецепції.

Розроблено автором.

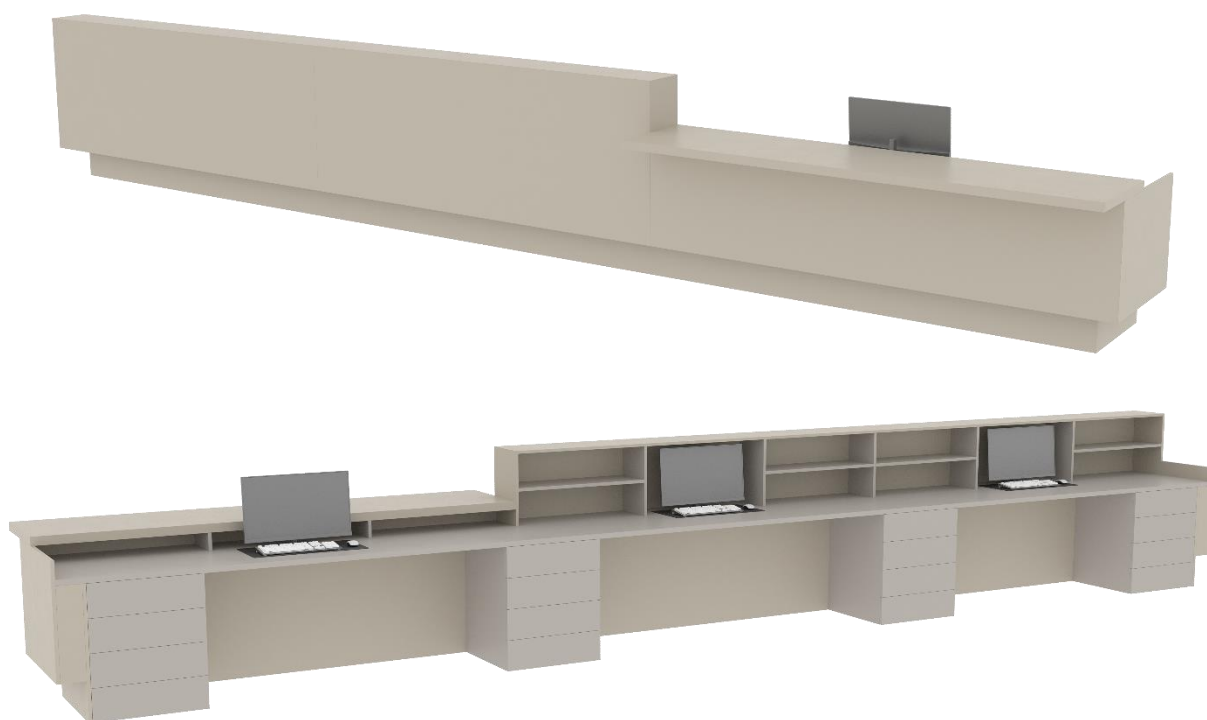

Рис. В.56 — Візуалізація рецепції на першому поверсі. *Розроблено автором.*

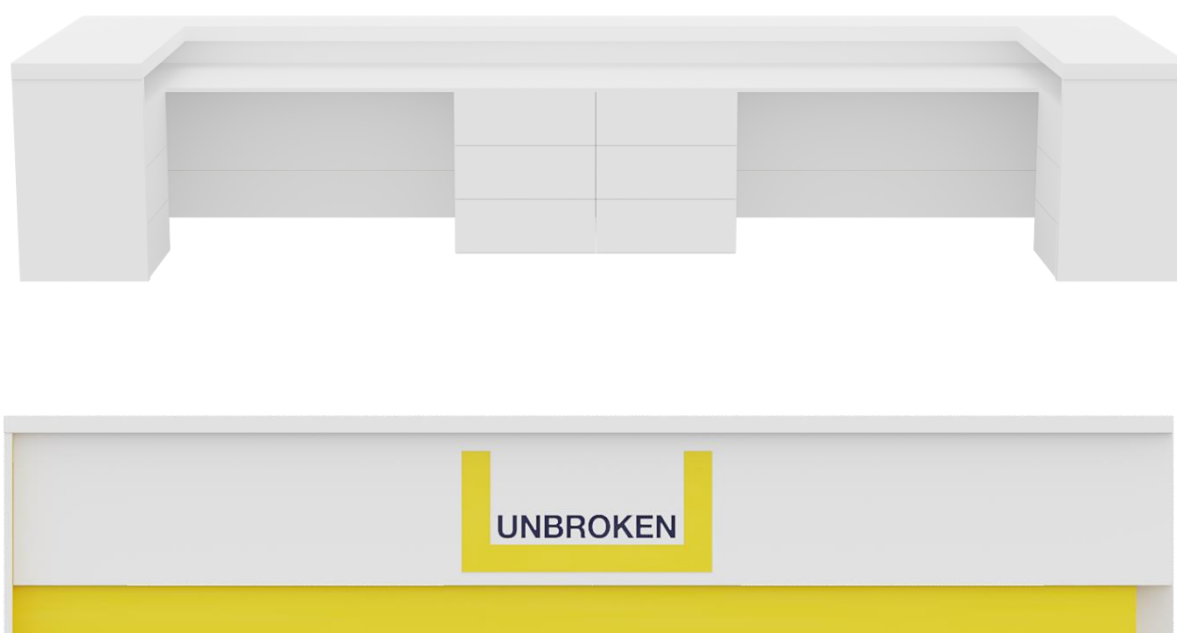

Рис. В.57 — Візуалізація рецепції на сьомому поверсі. *Розроблено автором.*

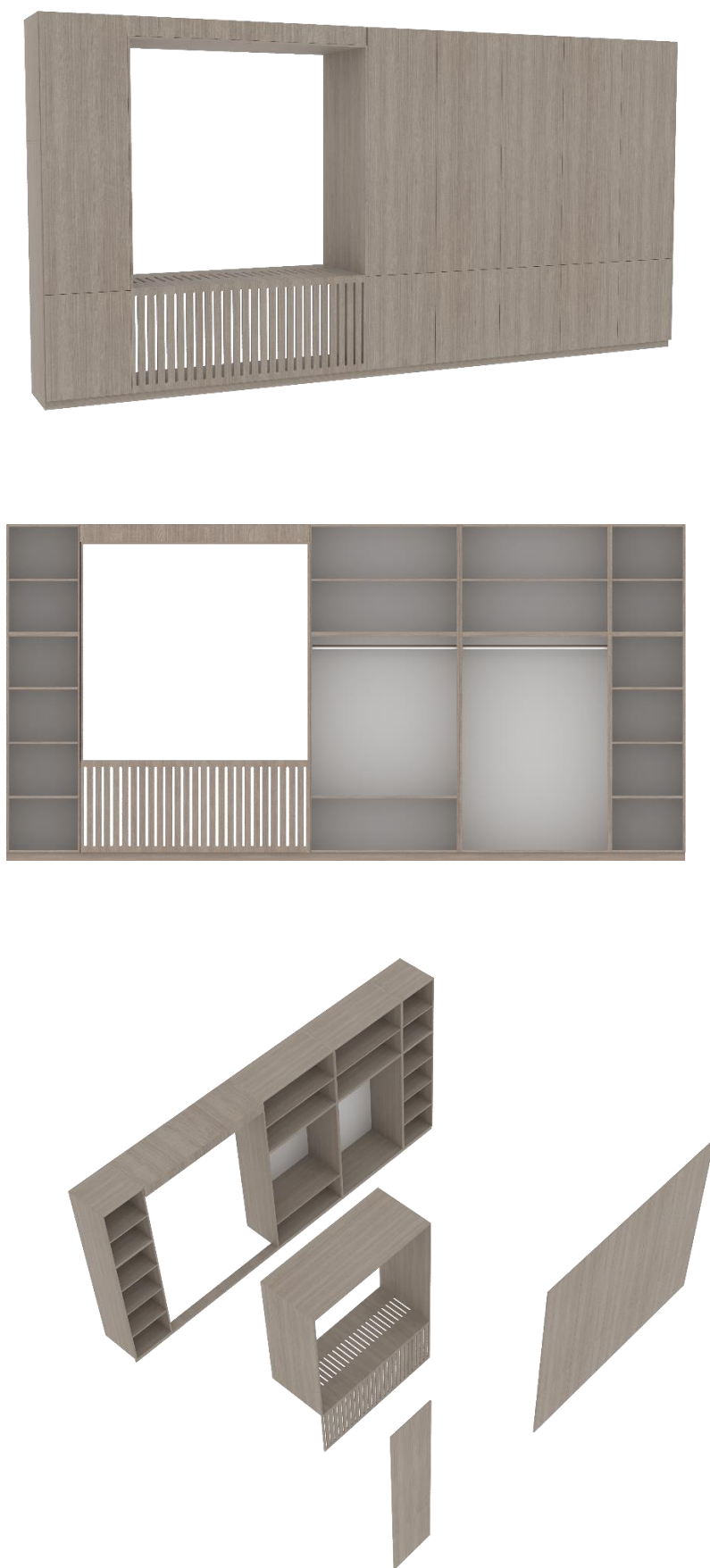

Рис. В.58 — Візуалізація схеми шафи та вікна. *Розроблено автором.*

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
Навчально-науковий інститут деревообробних технологій і дизайну

Кафедра дизайну

ПРИШЛЯК Віктор

АНОТАЦІЯ

УДК 72.012,8 – 021.311

Кваліфікаційна робота магістерського рівня вищої освіти виконана на тему:
**«ІНКЛЮЗИВНИЙ ПІДХІД В ДИЗАЙНІ ІНТЕР'ЄРУ. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ДОСТУПНОСТІ ТА КОМФОРТУ»**

Кваліфікаційна робота магістра виконана згідно тематичного плану наукових досліджень кафедри дизайну НЛТУ України.

Мета дослідження полягає в дослідженні інклюзивного підходу в дизайні інтер'єру, визначення його основних принципів, аналізі практичних прикладів реалізації та розробці рекомендацій для забезпечення доступності та комфорту.

Об'єктом дослідження є дизайн інтер'єрів громадських і житлових приміщень, в яких застосовується інклюзивний підхід для забезпечення доступності та комфорту користувачів з різними фізичними можливостями.

Було розглянуто принципи, методи та засоби інклюзивного дизайну.

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів полягає у системному підході до аналізу інклюзивного дизайну в Україні з урахуванням міжнародного досвіду. Результати роботи можуть бути використані для розробки реабілітаційних центрів, громадських і житлових приміщень, а також у навчальних програмах.

Ключові слова: ІНКЛЮЗИВНИЙ ДИЗАЙН, УНІВЕРСАЛЬНИЙ ДИЗАЙН, ДОСТУПНІСТЬ, ЕРГОНОМІКА.

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
NATIONAL FORESTRY UNIVERSITY OF UKRAINE

Educational and Scientific Institute of Woodworking Technologies and Design

Department of Design

PRYSHLIAK Viktor

ABSTRACT

УДК 72.012,8 – 021.311

Кваліфікаційна робота магістерського рівня вищої освіти виконана на тему:
**«ІНКЛЮЗИВНИЙ ПІДХІД В ДИЗАЙНІ ІНТЕР'ЄРУ. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ДОСТУПНОСТІ ТА КОМФОРТУ»**

The master's qualification work was completed according to the thematic plan of scientific research of the Department of Design of the NLTU of Ukraine.

The purpose of the research is to study the inclusive approach in interior design, determine its basic principles, analyze practical examples of implementation, and develop recommendations for ensuring accessibility and comfort.

The object of the study is the design of interiors of public and residential premises, in which an inclusive approach is used to ensure accessibility and comfort for users with different physical abilities.

The principles, methods, and means of inclusive design were considered.

The scientific novelty and practical significance of the results obtained lies in the systematic approach to the analysis of inclusive design in Ukraine, taking into account international experience. The results of the work can be used for the development of rehabilitation centers, public and residential spaces, as well as in educational programs.

Keywords: INCLUSIVE DESIGN, UNIVERSAL DESIGN, ACCESSIBILITY, ERGONOMICS.